

Logeren jongvolwassenen

Onderzoek naar de behoefte en het aanbod voor thuiswonende jongvolwassenen met een verstandelijke beperking

Auteurs

dr. Patrick Jansen
Lieset Jenneboer MSc

Opdrachtgever

ministerie van VWS

Kenmerk

LJ/22/0359/ljwlvb

Publicatiedatum

5 april 2022

© Bureau HHM

Inhoud

Samenvatting.....	3	4. De behoefte aan logeeropvang.....	18
1. Inleiding.....	6	4.1 Redenen om wel of niet te logeren	18
1.1. Aanleiding.....	6	4.2 Passende logeeropvang	21
1.2 Doel van het onderzoek	6	4.3 Verschil behoefte en gebruik.....	24
1.3 Onderzoeksvragen.....	6	5. Het huidige aanbod van logeeropvang.....	27
2. Aanpak.....	8	5.1 Aard en omvang logeervoorzieningen.....	27
2.1 Startgesprek met de opdrachtgever.....	8	5.2 Redenen om logeeropvang wel/niet aan te bieden.....	30
2.2 Analyse beschikbare informatie.....	8	5.3 Passende logeeropvang	33
2.3 Resultaten digitale uitvraag.....	8	6. De behoefte in relatie tot het aanbod	35
2.4 Groepsinterviews	9	6.1 Verschil tussen aanbod van en behoefte aan logeeropvang	35
3. Huidig gebruik logeren.....	11	6.2 Mogelijkheden om aanbod en behoefte in lijn te brengen.....	36
3.1 Aantal thuiswonende jongvolwassenen (18-35 jaar)	11	Bijlage 1. Verdeling jongvolwassenen met een verstandelijke beperking ..	37
3.2 Omvang gebruik logeeropvang.....	12	Bijlage 2. Redenen om niet voor logeren te kiezen	39
3.3 Aard gebruik logeeropvang.....	14		

Samenvatting

Aanleiding en inleiding

Voorliggende onderzoek is uitgevoerd naar aanleiding van de initiatiefnota Bergkamp. Passende logeeropvang kan ertoe bijdragen dat ouders met enige regelmaat worden ontlast van hun zorgtaken voor hun thuiswonende kinderen met een verstandelijke beperking. Tevens kan logeren er aan bijdragen dat het wonen bij de instelling geleidelijk en planmatig verloopt en ouders zich minder zorgen maken over de situatie als hun kind hen overleeft. Uit de cijfers blijkt echter dat maar een zeer beperkt deel van de thuiswonende jongvolwassenen met een VG-profiel met mpt gebruik maakt van logeeropvang. In opdracht van het ministerie van VWS heeft Bureau HHM onderzoek gedaan naar de (latente) behoefte aan logeren.

Onderzoeksvragen en onderzoeksplan

Het doel van dit onderzoek is om in beeld te brengen of thuiswonende jongvolwassenen (18-35 jaar) personen met een verstandelijke beperking in de WLZ (met een mpt en/of pgb) behoefte hebben aan logeeropvang en zo ja, wat de redenen zijn dat hierin niet wordt voorzien en wat de randvoorwaarden zijn voor deze groep om wel gebruik te maken van logeren. Voor het onderzoek zijn vier hoofdvragen gesteld:

1. Wat is het huidige gebruik van logeeropvang?
2. Wat is de behoefte aan logeeropvang?
3. Waaruit bestaat het huidige aanbod van logeeropvang?
4. Wat is de relatie tussen de behoefte aan en het aanbod van logeren?

Onder deze hoofdvragen zijn deelvragen geformuleerd, die als basis dienen voor de opbouw van deze rapportage. Om antwoord te geven op deze onderzoeksvragen zijn vier vragenlijsten uitgezet onder cliëntvertegenwoordigers, cliëntondersteuners, zorgaanbieders en zorgkantoren. Dit heeft geleid tot 192 ingevulde vragenlijsten van cliëntvertegenwoordigers, 51 van

cliëntondersteuners, 52 van zorgaanbieders en 7 van zorgkantoren. Tijdens twee groepsinterviews is verdere duiding gegeven aan de resultaten van de vragenlijsten en is het gesprek gevoerd over mogelijke oplossingen voor de latente vraag naar logeren.

Huidig gebruik logeren

Uit een analyse van gegevens van het CBS, ZIN en SVB komt het volgende beeld over het gebruik van logeren door jongvolwassenen (18-35 jaar) met een verstandelijke beperking naar voren:

- er zijn 14.290 jongvolwassenen die thuis wonen met een pgb en/of mpt,
- 16% van de thuiswonende jongvolwassenen maakt gebruik van logeren:
 - 847 jongvolwassenen op basis van een mpt,
 - 1.486 jongvolwassenen op basis van een pgb-overeenkomst,
- 85% van de aanbieders die logeren via mpt aanbiedt heeft <10 cliënten
- 85% van de gebruikers logeert bij een zorgaanbieder,
- 72% van de gebruikers logeert meestal of altijd op weekenddagen,
- 77% van de gebruikers logeert op vooraf geplande vaste momenten,
- Gemiddeld logeren cliënten 1 keer in de 2-3 weken.
- Jongvolwassenen (18-35 jaar) maken minder vaak gebruik van logeren dan kinderen (0-18 jaar). Dit heeft enerzijds te maken met het logeeraanbod, dat voor jongvolwassenen minder is dan voor kinderen. Anderzijds gaan jongvolwassenen vanaf 18 jaar vaak naar een verblijfsinstelling.

De behoefte aan logeeropvang

Voor cliëntvertegenwoordigers is de belangrijkste reden om voor logeeropvang te kiezen, dat ze hierdoor in staat zijn om te kunnen blijven zorgen voor de jongvolwassene en het gezin. Ook biedt het de gelegenheid om gericht aandacht te besteden aan andere leden van het gezin, bereidt het de jongvolwassene voor op zelfstandig wonen en is het goed voor de ontwikkeling van de jongvolwassene. De belangrijkste reden om geen gebruik te maken van logeren is dat er geen passende logeermogelijkheden in de buurt zijn.

Voor cliëntvertegenwoordigers van jongvolwassenen die niet logeren dient passende logeeropvang te voldoen aan de volgende kenmerken:

- expertise en kennis bij zorgverleners die is afgestemd op de zorg die de jongvolwassene nodig heeft,
- vertrouwde zorgverleners voor de jongvolwassene zodat de signalen die hij/zij geeft worden begrepen,
- voldoende zorgpersoneel in relatie tot het aantal logees.

Als we aan cliëntvertegenwoordigers van jongvolwassenen die wel logeren vragen welke aspecten het meest worden gerealiseerd op de logeerlocaties, dan worden deze drie aspecten ook het meest genoemd. Cliëntondersteuners zijn over het algemeen minder positief over de aanwezigheid van deze aspecten bij de logeerlocaties.

De behoefte aan logeeropvang bij jongvolwassenen ligt hoger dan het daadwerkelijk gebruik. Het merendeel van de cliëntvertegenwoordigers van de jongvolwassenen die niet logeren geeft aan dat ze hier wel gebruik van zouden willen maken en het merendeel van de cliëntvertegenwoordigers van jongvolwassenen die wel logeren geven aan dat ze meer zouden willen logeren

Het huidige aanbod van logeeropvang

Zorgaanbieders die logeeropvang bieden, doen dit voornamelijk voor zowel kinderen (0-18 jaar) als jongvolwassenen (18-35 jaar) met een verstandelijke beperking. Er logeren meer kinderen (0-18 jaar) bij zorgaanbieders dan jongvolwassenen (18-35). Zorgaanbieders bieden logeren aan op basis van alleen pgb, alleen mpt of zowel pgb als mpt. Het logeren wordt zoveel mogelijk afgestemd op de behoeften van de jongvolwassenen met het zorg-/ondersteuningsplan als uitgangspunt.

De voornaamste reden waarom zorgaanbieders logeeropvang aanbieden, is dat het een vraag van jongvolwassenen en/of hun vertegenwoordigers is. Daarnaast verwachten ze dat deze cliënten mogelijk in de toekomst bij hun

organisatie willen verblijven. De voornaamste reden voor zorgaanbieders om logeren niet (meer) aan te bieden is omdat de zorg lastig te organiseren is.

Zorgaanbieders voldoen aan veel van de aspecten die door cliëntvertegenwoordigers belangrijk worden gevonden, zoals expertise en kennis bij zorgverleners, vertrouwde zorgverleners, voldoende zorgpersoneel en aandacht en tijd voor samenwerking met ouders. Aspecten die grotendeels niet of deels worden gerealiseerd zijn de mogelijkheid om zelf logeedagen te kiezen of om te kiezen voor een bepaalde groep. Zorgkantoren krijgen wel eens klachten over het aanbod in logeeropvang voor jongvolwassenen en de kwaliteit hiervan, maar op basis van de beperkte respons kunnen we geen representatief beeld geven van de klachten.

De behoefte in relatie tot het aanbod

Uit de vragenlijsten en groepsinterviews komt vanuit de diverse typen respondenten een eenduidig beeld naar voren dat de behoefte aan logeeropvang hoger ligt dan het gebruik ervan. Cliëntvertegenwoordigers en cliëntondersteuners geven aan dat het lastig is om een passende logeerplek te vinden voor de jongvolwassene. Bij jongvolwassenen met een complexe zorgvraag is het soms extra lastig om een passende plek te vinden. Voor zorgaanbieders is het niet aantrekkelijk om logeren aan jongvolwassenen met een verstandelijke beperking te bieden. Het tarief is vaak niet toereikend, het organiseren van de zorg is lastig en er is een personeelstekort. Daarnaast bieden veel zorgaanbieders logeren alleen aan kinderen jonger dan 18 jaar, om de doorstroom te behouden.

Het aanbod aan logeeropvang dient hoger te worden om te voldoen aan de behoefte in logeeropvang. Om dit te bereiken, dient het aanbieden van logeeropvang aantrekkelijker te worden gemaakt voor zorgaanbieders. Er is behoefte aan een beter passend logeertarief, inclusief een eventueel onderscheid naar zorgzwaarte en waarbij ook rekening wordt gehouden met

het feit dat de zorg in het weekend wordt geleverd (onregelmatigheids-toeslag). Daarnaast kunnen zorgaanbieders zoeken naar andere mogelijkheden om logeren aan te bieden, bijvoorbeeld door locaties die in het weekend 'leeg' staan geschikt te maken voor logeeropvang. En tot slot biedt het regionaal gezamenlijk aanbieden van logeeropvang wellicht mogelijkheden om logeeropvang voor jongvolwassenen met een verstandelijke beperking rendabel aan te bieden. Bij al deze mogelijkheden dient wel rekening te worden gehouden met het feit dat zorgaanbieders wellicht andere prioriteiten stellen en te maken hebben met krapte op de arbeidsmarkt waardoor het niet eenvoudig is om deze mogelijkheden daadwerkelijk te realiseren.

1. Inleiding

Dit hoofdstuk geeft een beschrijving van de aanleiding en het doel van het onderzoek, uitgewerkt in een aantal concrete onderzoeksvragen.

1.1. Aanleiding

Voorliggende onderzoek is uitgevoerd naar aanleiding van de initiatiefnota Bergkamp. Deze initiatiefnota is bedoeld om de bekendheid te vergroten van de groep jongvolwassen (18-35 jaar) personen met een verstandelijke beperking en de unieke ondersteuningsbehoeften die zij hebben. Met als doel om daarmee een bijdrage te leveren aan het verbeteren van de zorg en ondersteuning aan deze mensen. Volgens de nota zijn veel ouders op de hoogte van logeeropvang, maar geldt dit lang niet voor iedereen. Passende logeeropvang kan ertoe bijdragen dat ouders met enige regelmaat worden ontlast van hun zorgtaken voor hun thuiswonenden kind met een verstandelijke beperking. Tevens kan logeren er aan bijdragen dat het wonen bij de instelling geleidelijk en planmatig verloopt en ouders zich minder zorgen maken over de situatie als hun kind hen overleeft. Uit de cijfers blijkt echter dat maar een zeer beperkt deel van de thuiswonende jongvolwassenen met een VG-profiel met mpt gebruik maakt van logeeropvang. Daarom heeft de minister verzocht om te onderzoeken hoe logeeropvang structureler kan worden ingezet en of mensen met een verstandelijke beperking voldoende gebruik kunnen maken van incidentele en structurele logeeropvang binnen de Wlz.

1.2 Doel van het onderzoek

Het doel van dit onderzoek is om in beeld te brengen of thuiswonende jongvolwassen personen met een verstandelijke beperking in de Wlz (met een mpt en/of pgb) behoefte hebben aan logeeropvang en zo ja, wat de redenen zijn dat hierin niet wordt voorzien en wat de randvoorwaarden zijn voor deze groep om wel gebruik te maken van logeren.

1.3 Onderzoeksvragen

Voor het onderzoek zijn vier hoofdvragen gesteld die zijn uitgesplitst naar een aantal deelvragen:

A. Wat is het huidige gebruik van logeeropvang?

- Hoe groot is de doelgroep thuiswonende jong volwassen Wlz-cliënten met een verstandelijke beperking (met een pgb en/of mpt)?
- Wat is de omvang van het huidige gebruik van logeeropvang vanuit deze doelgroep?

B. Wat is de behoefte aan logeeropvang?

- Wat zijn belangrijke redenen om voor logeeropvang te kiezen?
- Waaraan dient passende logeeropvang (eventueel gesplitst naar belangrijke kenmerken) volgens mogelijke gebruikers te voldoen?
- In hoeverre verschilt de behoefte aan logeeropvang van het daadwerkelijk gebruik (latente vraag)? Wat zijn hiervoor belangrijke verklaringen?

C. Waaruit bestaat het huidige aanbod van logeeropvang?

- Wat is de aard van de logeervoorzieningen die zorgaanbieders momenteel aanbieden?
- Wat zijn voor zorgaanbieders redenen om logeeropvang (eventueel gespecificeerd naar soort) voor deze doelgroep te bieden of hiervan af te zien?
- Waaraan dient passende logeeropvang voor deze doelgroep volgens de zorgaanbieders te voldoen?
- Waarin verschillen de mogelijkheden voor het aanbieden van logeren aan jongvolwassenen ten opzichte van het aanbieden van logeren aan jongeren onder de 18 jaar?

D. Wat is de relatie tussen de behoefte aan en het aanbod van logeren?

- In hoeverre verschilt het aanbod van logeeropvang (naar omvang en aard) van de behoefte aan logeeropvang?
- Hoe is het aanbod aan logeeropvang in lijn te brengen met de behoefte aan logeeropvang?; wat zijn hierbij belangrijke aandachtspunten?

Aan de hand van deze vier hoofvragen is de rapportage opgebouwd: gebruik logeeropvang (hoofdstuk 3), behoefte aan logeeropvang (hoofdstuk 4), aanbod van logeeropvang (hoofdstuk 5) en behoefte in relatie tot het aanbod (hoofdstuk 6). Elk hoofdstuk begint met een bondig antwoord op de deelvragen met daarna een onderbouwing met de gegevens die we hebben verzameld en geanalyseerd.

2. Aanpak

In dit hoofdstuk beschrijven wij de aanpak waarmee we de onderzoeksvragen beantwoorden aan de hand van de volgende stappen: startgesprek met de opdrachtgever, analyse beschikbare informatie, digitale uitvraag en groepsinterviews.

2.1 Startgesprek met de opdrachtgever

We zijn het onderzoek begonnen met een startgesprek met VWS. In dit gesprek hebben we de volgende punten besproken:

- samenstelling van een begeleidingscommissie,
- de communicatie over het onderzoek naar de begeleidingscommissie, cliëntvertegenwoordigers, aanbieders en zorgkantoren en het uitzetten van de enquête onder deze groep,
- de vorm van de tussenrapportage en eindrapportage,
- toegang tot beschikbare relevante informatie,
- de toegang tot data van het CBS en SVB die relevant zijn voor het onderzoek,
- aanvullende documentatie die relevant is voor dit onderzoek.

2.2 Analyse beschikbare informatie

Om een goede digitale uitvraag uit te kunnen zetten hebben we gebruik gemaakt van de al beschikbare informatie. We hebben in overleg met VWS en leden van de begeleidingscommissie relevante documenten verzameld. Met deze partijen hebben we afgestemd wat relevante aspecten zijn om mee te nemen in de uitvraag en interviews. Daarnaast hebben we in afstemming met VWS landelijke kwantitatieve data verzameld bij het CBS (data op cliëntniveau) en het Zorginstituut (data op zorgaanbiederniveau).

2.3 Resultaten digitale uitvraag

Omdat we niet weten hoe groot de latente vraag naar logeerszorg is en wie deze latente vraag hebben, hebben we vier digitale uitvragen uitgezet: één onder cliëntvertegenwoordigers van thuiswonende jong volwassen Wlz-cliënten, één onder cliëntondersteuners, één onder zorgaanbieders en één onder zorgkantoren. Met de respons op de digitale uitvraag kunnen we alle onderzoeksvragen vanuit het cliënt-, aanbieders- en zorgkantorenperspectief in kaart brengen. We hebben met de leden van de begeleidingscommissie

afgestemd hoe we de vragenlijst het best onder de aandacht kunnen brengen bij deze vier verschillende responsgroepen:

- De cliëntvertegenwoordigers¹ zijn benaderd² via Per Saldo, leder(in) en Kansplus en heeft geleid tot 192 ingevulde vragenlijsten (waarvan 109 cliënten logeren, 77 cliënten niet logeren en voor 6 cliënten niet bekend is of ze logeren).
- De cliëntondersteuners zijn benaderd via Mee NL en de Beroepsvereniging van Cliëntondersteuners met kennis van beperkingen (BCMB) en heeft geleid tot 51 ingevulde vragenlijsten.
- De zorgaanbieders zijn benaderd³ via de Vereniging Gehandicaptenzorg Nederland (VGN) en de Federatie Boer en Zorg en heeft geleid tot 52 ingevulde vragenlijsten (waarvan er 39 logeren aanbieden en 13 niet).
- De zorgkantoren zijn benaderd via Zorgverzekeraars Nederland (ZN) en heeft geleid tot 7 ingevulde vragenlijsten.

Om zoveel mogelijk cliëntvertegenwoordigers te bereiken hebben we ook nog geprobeerd om via ZN de vragenlijst voor cliëntvertegenwoordigers te verspreiden onder de verzekerden van de zorgkantoren. Helaas hebben de zorgkantoren hier niet aan meegewerkt. Uitgaande van 14.290 jongvolwassenen Wlz cliënten met een verstandelijke beperking met een mpt en/of pgb (zie paragraaf 3.1) is de respons van 192 cliëntvertegenwoordigers statistisch representatief op basis van een foutmarge van 7% en een betrouwbaarheidsniveau van 95%. Normaliter wordt uitgegaan van een foutmarge van 5%. Dit betekent dat we de totale respons als redelijk representatief beschouwen.

Omdat uit de analyse in paragraaf 3.2 blijkt dat er een groot verschil is in de omvang van de groep jongvolwassenen die logeert (N=2.333) en de groep die

niet logeert (N=11.957) hebben we ook de foutmarges voor de afzonderlijke groepen in beeld gebracht: voor de respons van de 109 cliënten die logeren is de foutmarge 9% en voor de 77 cliënten die niet logeren is de foutmarge 11%, allebei met een betrouwbaarheidsniveau van 95%. Dit betekent dat we de respons voor de twee afzonderlijke groepen als beperkt representatief beschouwen. Om de foutmarges te verlagen hebben we de respons tijdens een groepsinterview getoetst bij cliëntvertegenwoordigers en cliëntondersteuners (zie 2.4).

Tot slot geven we nog een aantal kenmerken van de jongvolwassenen waarvoor de cliëntvertegenwoordigers de vragenlijst hebben ingevuld:

- 96% van de jongvolwassenen woont thuis (voor 4% is het onbekend),
- 82% verzilvert het logeren op basis van een pgb, 14% op basis van een mpt en voor 4% is dit onbekend,
- 11% maakt gebruik van de regeling EKT (Extra kosten thuis),
- 14% maakt gebruik van de regeling Meerzorg.

Van de 52 zorgaanbieders die de vragenlijst hebben ingevuld biedt 75% logeeropvang aan circa 300 jongvolwassenen (zie tabel 5.2). Uitgaande van 170 zorgaanbieders die logeren aanbieden voor jongvolwassenen (tabel 3.2) is de respons statistisch representatief op basis van een foutmarge van 14% en een betrouwbaarheidsniveau van 95%. Om de foutmarge te verlagen hebben we de respons tijdens een groepsinterview getoetst bij zorgaanbieders en zorgkantoren (zie 2.4).

¹ Sommige vragenlijsten zijn mogelijk ingevuld door cliënten zelf, of door de cliënt en cliëntvertegenwoordigers samen. In dit rapport spreken we enkel over cliëntvertegenwoordigers.

² Er is ook contact gelegd met Zorgbelang, maar het is Zorgbelang niet gelukt om de vragenlijst te verspreiden onder hun achterban. Daarnaast hebben enkele

cliëntvertegenwoordigers de vragenlijst ingevuld die erop zijn geattendeerd door zorgaanbieders of cliëntondersteuners.

³ Er is ook contact gelegd met de Branchevereniging Kleinschalige Zorg, maar het is de BVKZ niet gelukt om de vragenlijst te verspreiden onder hun achterban.

2.4 Groepsinterviews

We hebben online-groepsinterviews georganiseerd om een verdiepingsslag te maken met cliëntvertegenwoordigers, cliëntondersteuners zorgaanbieders en zorgkantoren. De werving van deelnemers aan deze interviews heeft plaatsgevonden via de digitale uitvraag waarbij respondenten op het eind van de vragenlijst konden aangeven of ze wilden deelnemen aan een groepsinterview en hun e-mailadres hebben doorgegeven zodat we hen voor het online-groepsinterview konden benaderen. Dit heeft geleid tot een groepsinterview met cliëntvertegenwoordigers en cliëntondersteuners (12 deelnemers) en een groepsinterview met zorgaanbieders en zorgkantoren (7 deelnemers). Deze deelnemers hebben vanuit hun ervaring gereageerd op de bevindingen en hierop een nadere toelichting gegeven. Daarnaast hebben ze met elkaar gesproken over oplossingen voor de aanwezige latente vraag naar logeren. Doordat de deelnemers verschillende ervaringen en perspectieven hebben ingebracht en ze hierover met elkaar in gesprek zijn gegaan, beschouwen we deze groepsinterviews als een representatieve duiding en toevoeging op de resultaten van de digitale uitvraag.

3. Huidig gebruik logeren

In dit hoofdstuk geven we een beeld van de omvang van het aantal thuiswonende jongvolwassenen (18-35 jaar) met een verstandelijke beperking en het huidige gebruik van logeren op basis van landelijke data van het Centraal bureau voor de statistiek (CBS) op cliëntniveau, het Zorginstituut (ZIN) op zorgaanbiedersniveau en de Sociale Verzekeringsbank (SVB)⁴ op cliëntniveau.

Uit een analyse van gegevens van het CBS, ZIN en SVB komt het volgende beeld over het gebruik van logeren door jongvolwassenen (18-35 jaar) met een verstandelijke beperking naar voren:

- er zijn 14.290 jongvolwassenen die thuis wonen met een pgb en/of mpt,
- 16% van de thuiswonende jongvolwassenen maakt gebruik van logeren:
 - 847 jongvolwassenen op basis van een mpt,
 - 1.486 jongvolwassenen op basis van een pgb-overeenkomst,
- 85% van de aanbieders die logeren via mpt aanbiedt heeft <10 cliënten
- 85% van de gebruikers logeert bij een zorgaanbieder,
- 72% van de gebruikers logeert meestal of altijd op weekenddagen,
- 77% van de gebruikers logeert op vooraf geplande vaste momenten.

3.1 Aantal thuiswonende jongvolwassenen (18-35 jaar)

We hebben het aantal thuiswonende jongvolwassenen in beeld gebracht aan de hand van de mpt-declaraties in november 2019 en 2020, zie tabel 3.1.

Leeftijdscategorie	# nov '19	# nov '20	# VG nov '19	# VG nov '20
0-9 jaar	1.120	1.130	1.040	1.085
10-17 jaar	3.230	3.280	3.070	3.160
18-23 jaar	4.020	3.810	3.530	3.390
24-35 jaar	5.905	5.920	5.095	5.160
36-49 jaar	3.555	3.600	2.500	2.540
50 jaar en ouder	37.405	37.825	2.460	2.640
Totaal	55.235	55.565	17.700	17.975

Tabel 3.1 Aantal personen met mpt in november 2019 en 2020 (bron: CBS)

⁴ De gegevens van het SVB waren nog niet beschikbaar bij het schrijven van de conceptrapportage.

Uit tabel 3.1 blijkt dat er in de maanden november in 2019 en 2020 respectievelijk 8.625 en 8.550 jongvolwassenen (18-35 jaar) met een verstandelijke beperking waren die gebruik maakten van een mpt. Uit een nadere analyse van [deze gegevens](#) blijkt, dat ongeveer de helft gebruik maakt van alleen een mpt en de andere helft van een mpt in combinatie met pgb. Om een beeld te krijgen van het aantal jongvolwassenen met alleen een pgb hebben we gebruik gemaakt van informatie van de Monitor Langdurige Zorg en het SVB over PGB 2.0 d.d. oktober 2021⁵. Hieruit blijkt dat in totaal 26.500 mensen met een verstandelijke beperking een pgb hebben, waarvan 8.250 in combinatie met een mpt en 18.250 met alleen een pgb. Van de mensen met alleen een pgb zijn er 7.000 jongvolwassenen (18-35 jaar). Als we dit corrigeren met 18% voor de mensen met een VG-indicatie die gebruik maken van de [Wooninitiatieftoeslag](#) (en dus in een kleinschalige woonvoorziening verblijven) zijn er 5.740 jongvolwassenen die thuis wonen. In totaal zijn er dus 14.290 (8.550+5.740) thuiswonende jongvolwassenen met een mpt en/of pgb.

3.2 Omvang gebruik logeeropvang

Om een beeld te krijgen van de omvang van het gebruik van logeeropvang presenteren we in tabel 3.2 gegevens die we van het Zorginstituut hebben ontvangen. Deze tabel geeft een beeld van het aantal zorgaanbieders (= locaties met unieke AGB-codes) dat mpt-logeren (NZa prestatie VG-logeren) biedt voor jongvolwassenen met een verstandelijke beperking. Uit de tabel blijkt, dat 847 jongvolwassenen met een verstandelijke beperking gebruik maken van logeeropvang bij ruim 170 verschillende zorglocaties. Het grootste deel (86%) van deze zorglocaties biedt logeren aan minder dan 10 verschillende cliënten, 10% biedt logeren aan 10-19 cliënten en 4% aan meer dan 19 cliënten (met een maximum van 43 cliënten). Per zorglocatie was het gemiddeld aantal logeerdagen per cliënt 55 in 2019 en 37 in 2020. Deze

afname is zeer waarschijnlijk een gevolg van de Corona pandemie. Gemiddeld genomen logeren cliënten tussen de twee en drie dagen aansluitend. Gecombineerd met de 55 logeerdagen per cliënt in 2019 betekent dit dat cliënten gemiddeld 1 keer per 2-3 weken logeren.

	2019	2020
Aantal cliënten	847	847
Aantal zorgaanbieders dat logeren biedt	177	170
- Aantal zorgaanbieders met 1 logeercliënt	53	46
- Aantal zorgaanbieders met 2-9 cliënten	100	100
- Aantal zorgaanbieders met 10-19 cliënten	17	17
- Aantal zorgaanbieders met > 19 cliënten	7	7
Aantal logeerdagen	47.068	31.699
Gemiddeld aantal logeerdagen per cliënt	55	37
Gemiddeld aantal logeerdagen dat cliënten aansluitend logeren	2,75	2,67

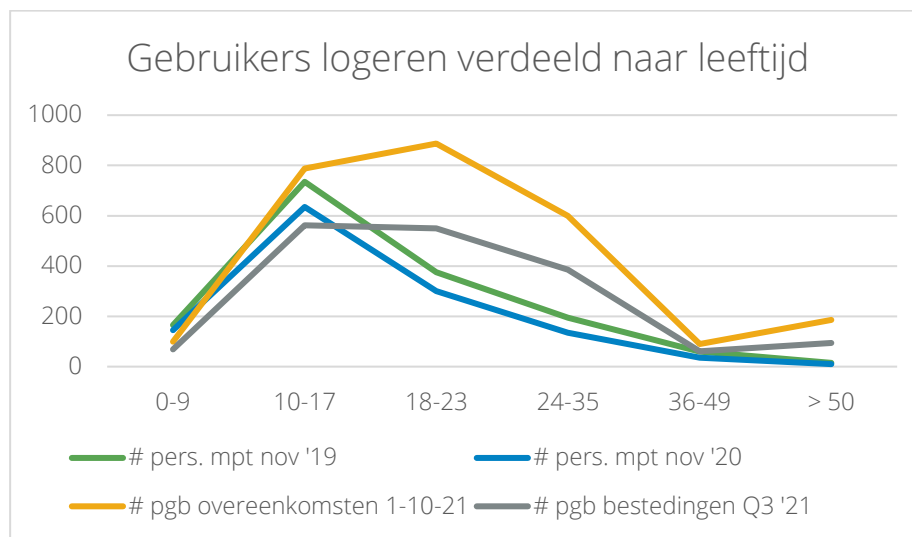
Tabel 3.2 Aanbod van mpt-logeren (NZa prestatie VG-logeren) door zorgaanbieders (AGB-codes) in 2019 en 2020 voor jongvolwassenen (18-35 jaar) met een verstandelijke beperking (bron: Zorginstituut)

Op basis van ge-extrapoleerde gegevens van het SVB over PGB 2.0 blijkt, dat op 1 oktober 2021 1.486 jongvolwassenen met een pgb een overeenkomst hadden met een aanbieder van logeren en in het 3^e kwartaal van 2021 935

⁵ We hebben PGB 2.0 gebruikt omdat deze bron informatie bevat over de inhoud van de pgb-overeenkomsten, waaronder het gebruik van logeeropvang dat we konden gebruiken voor een nadere analyse.

jongvolwassenen budget hebben besteed aan logeren (het verschil tussen overeenkomst en besteding kan een gevolg zijn van het feit dat het gegevens betreft over 1 kwartaal en niet over een heel jaar en/of dat vanwege de Corona pandemie minder gebruik is gemaakt van logeren).

Op basis van gegevens van het CBS en SVB is het mogelijk om het gebruik van logeren over de diverse leeftijdsgroepen in beeld te brengen (figuur 3.1).

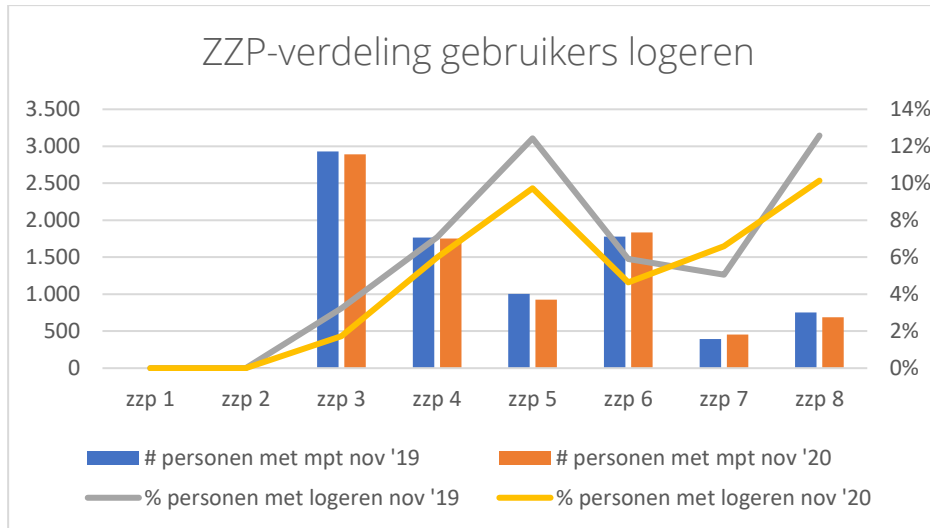
Figuur 3.1 Gebruik van logeren mpt (prestatiecode Z999) in 2019 en 2020 en pgb in 2021 (bron: CBS en SVB)

Met betrekking tot het mpt blijkt dat het aantal logees het grootst is in de leeftijdsklasse van 10-17 jaar en dit aantal is gehalveerd in de leeftijdsklasse van 18-23 jaar (terwijl het aantal personen met een mpt in deze twee groepen enigszins vergelijkbaar is, zie tabel 3.1). Bij het pgb zijn de meeste overeenkomsten voor de 18-23 jarigen en vindt de afname vanaf 24 jaar plaats. Uit de open antwoorden van de vragenlijsten en het groepsinterview met cliëntvertegenwoordigers en cliëntondersteuners komt naar voren dat binnen

het logeren op basis van een pgb meer aanbod is voor jongvolwassenen dan via een mpt. Dit is een mogelijke verklaring voor het lagere aantal jongvolwassenen dat via mpt logeert en het hogere aantal dat via pgb logeert.

Volgens cliëntvertegenwoordigers uit het groepsinterview komt de afname van het logeren na 18 jaar enerzijds omdat er voor jongvolwassenen veel minder aanbod is in het logeren dan voor kinderen. Soms gebeurt het dan ook dat zodra de jongere 18 jaar is geworden niet meer op dezelfde plek kan blijven logeren en er geen andere plek beschikbaar is. Anderzijds benoemen cliëntvertegenwoordigers dat jongvolwassenen van 18 jaar en ouder vaak naar een verblijfsinstelling gaan, omdat dit een leeftijd is waarop ook jongeren zonder beperkingen uit huis gaan (het is een gebruikelijk moment). Ook zorgaanbieders benoemen dit als reden voor de afname in logeren vanaf 18 jaar. De groep die overblijft heeft volgens een aantal cliëntvertegenwoordigers vaak een complexe zorgvraag, zoals epilepsie in combinatie met autisme, waarvoor het lastig blijkt te zijn om een passende logeerplek te vinden. Ook geven cliëntvertegenwoordigers en cliëntondersteuners aan dat vooral moeilijk verstaanbaar gedrag een complexe factor is om een passende logeerplek te vinden. Een aantal andere cliëntvertegenwoordigers geeft aan dat de jongvolwassene wel bij dezelfde zorgaanbieder kon blijven logeren bij de overgang naar 18 jaar. Zorgaanbieders geven aan dat als ze logeren aan blijven bieden tot een hoge leeftijd, er minder ruimte is voor nieuwe kinderen die ook behoefte hebben aan het logeren. Om de doorstroom te behouden hanteren ze daarom soms een leeftijdsgrens. Ook zorgaanbieders geven aan dat de zorgvraag van jongvolwassenen die willen logeren steeds complexer wordt.

Om een beeld te geven van de kenmerken van de jongvolwassenen die logeren is in figuur 3.2 op basis van CBS een verdeling gemaakt van de ZZP's (de ontvangen SVB-gegevens bevatten geen informatie over de ZZP's).

Figuur 3.2 Zzp-verdeling personen met een mpt en aantal personen met logeren (bron: CBS)

Hieruit blijkt, dat de grootste groep personen met een mpt een Zzp3 heeft en de kleinste groep Zzp7. De tabel maakt ook duidelijk dat tussen de Zzp's een verschil is in het percentage jongvolwassenen dat gebruik maakt van logeren: dit is met 12-13% het hoogst voor Zzp 5 en Zzp8 en met 3% voor Zzp3 het laagst. Voor de totale groep jongvolwassenen met een mpt is het gebruik van logeren 7%.

Om een beeld te geven van de mate waarin het gebruik van logeren verspreid over Nederland verschilt hebben we in bijlage 1 de CBS-gegevens per zorgkantoor weergegeven. Hieruit blijkt dat het percentage jongvolwassenen met een mpt dat gebruik maakt van logeren erg verschilt per zorgkantoorregio, maar in elke regio een klein percentage betreft.

Twee derde van de jongvolwassenen die nu niet logeren, heeft dit eerder wel gedaan, zoals is te zien in tabel 3.3. Bij 51% was dit toen de jongvolwassene nog een kind (< 18 jaar) was en bij 13% was dit als jongvolwassene. Gezien het

feit dat de respons is gebaseerd op 69 respondenten (van de totale groep van 12.000 jongvolwassenen die geen gebruik maken van logeren) concluderen we dat de procentuele verdeling uit tabel 3.3 een weergave is van de responsgroep, maar niet als landelijke representatief kan worden beschouwd.

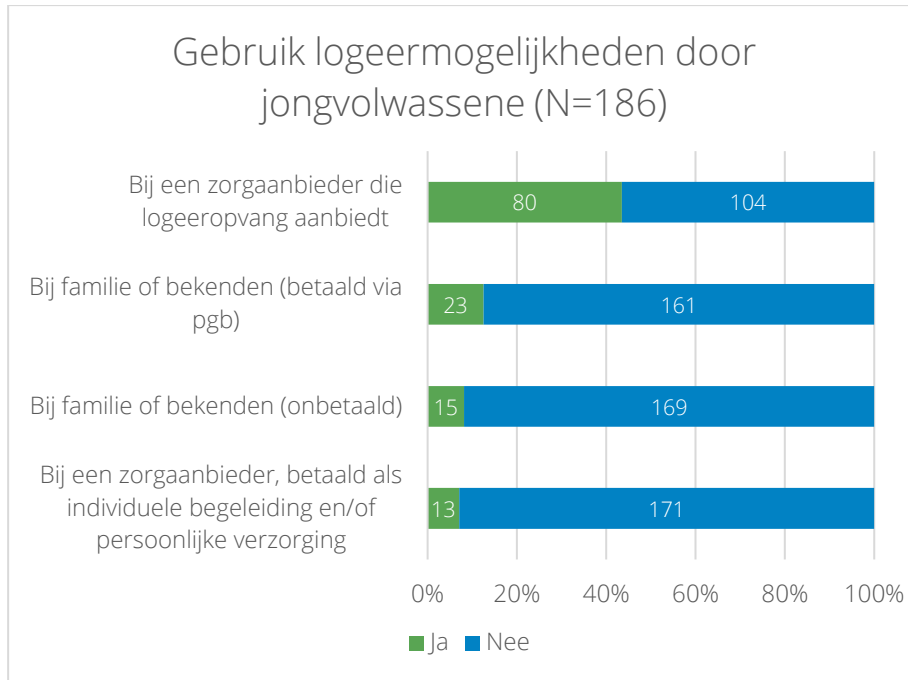
Heeft u eerder wel gebruik gemaakt van logeermogelijkheden voor de jongvolwassene? (N=69)	Percentage
Ja, als kind	51%
Ja, als jongvolwassene	13%
Nee	36%

Tabel 3.3 Gebruik van logeeropvang in het verleden door jongvolwassenen die momenteel geen gebruik maken van logeren (bron: vragenlijst cliëntvertegenwoordigers)

3.3 Aard gebruik logeeropvang

Uit de vragenlijst voor cliëntvertegenwoordigers is gebleken dat 59% van deze jongvolwassenen gebruik maakt van een vorm van logeren. In figuur 3.3 is te zien dat de meeste jongvolwassenen logeren bij een zorgaanbieder die logeeropvang aanbiedt. Er zijn 13 jongvolwassenen (7%) die bij zowel een zorgaanbieder als familie of bekenden (betaald of onbetaald) logeren.

De meeste jongvolwassenen (81%) zijn begonnen met logeren toen ze jonger dan 18 jaar waren. Gemiddeld logeren de jongvolwassenen 51 etmalen per jaar. Dit komt overeen met de gegevens uit tabel 3.2. Daarnaast logeert 54% van de jongvolwassenen minimaal 3 etmalen per maand (N=93). In aanvulling op het gebruik van deze logeermogelijkheden maakt 22% van de jongvolwassenen ook gebruik van vakantieopvang (gemiddeld 2,8 weken per jaar).

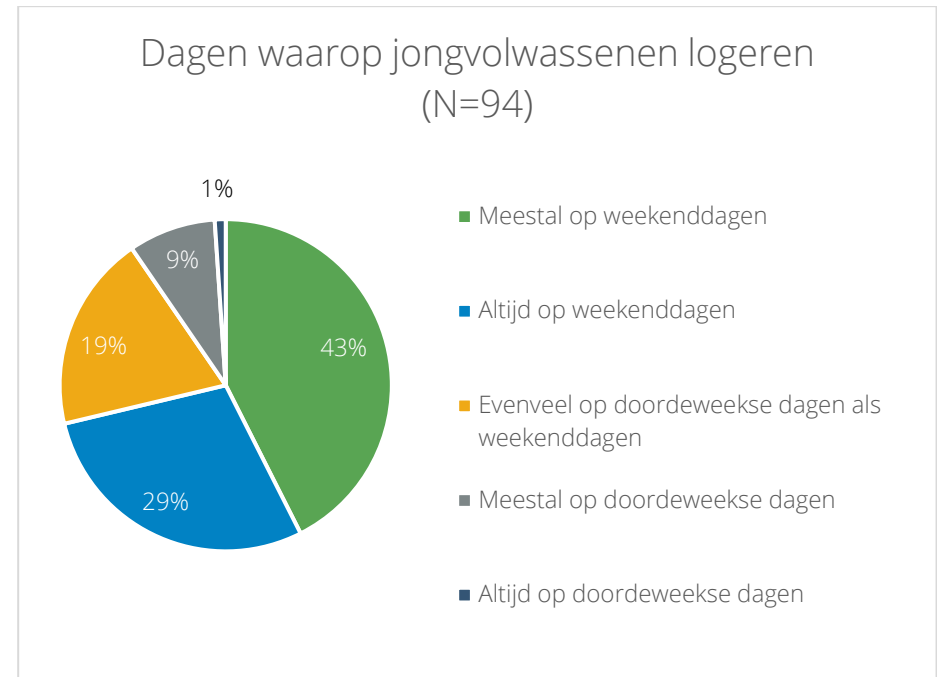

Figuur 3.3 Gebruik logeermogelijkheden door jongvolwassenen (bron: vragenlijst cliëntvertegenwoordigers)

In figuur 3.4 is te zien op welke dagen de jongvolwassenen altijd of meestal logeren. Respondenten geven grotendeels aan dat de jongvolwassene meestal (43%) of zelfs altijd (29%) op weekenddagen logeert. In het groeps-interview met cliëntvertegenwoordigers en cliëntondersteuners werd hier als reden voor gegeven, dat cliëntvertegenwoordigers (evenals veel andere mensen) op doordeweekse dagen werken. Hierdoor hebben ze in het weekend behoefte aan logeren, zodat ze dan tijd aan de andere gezinsleden kunnen besteden. Daarnaast gaan jongvolwassenen doordeweeks vaak al naar dagbesteding, waardoor er door de week al enige ontlasting is. Ook kan het logeren naast dagbesteding voor jongvolwassenen met een pgb te duur worden. Het logeertarief omvat namelijk ook een vorm van dagbesteding. Als jongvolwassenen op doordeweekse dagen naast het logeren ook nog

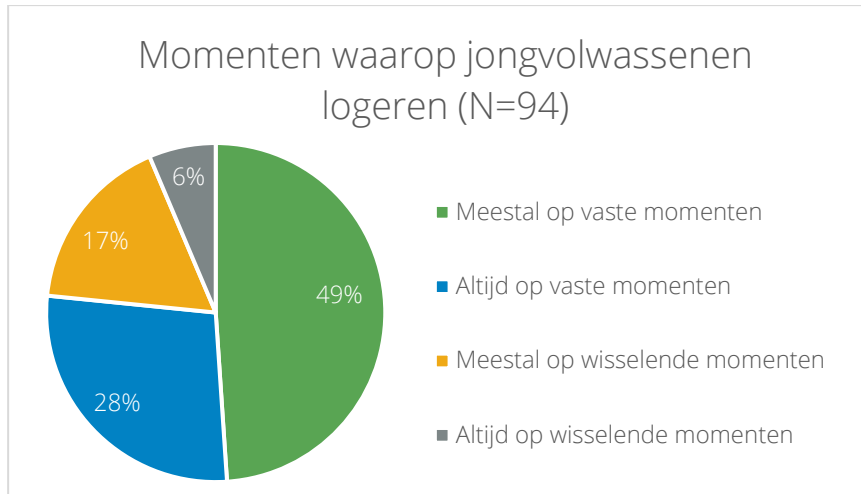
LJ/22/0359/ljwlvzb

dagbesteding volgen en betalen, wordt (een deel van) de dagbesteding min of meer tweemaal betaald.

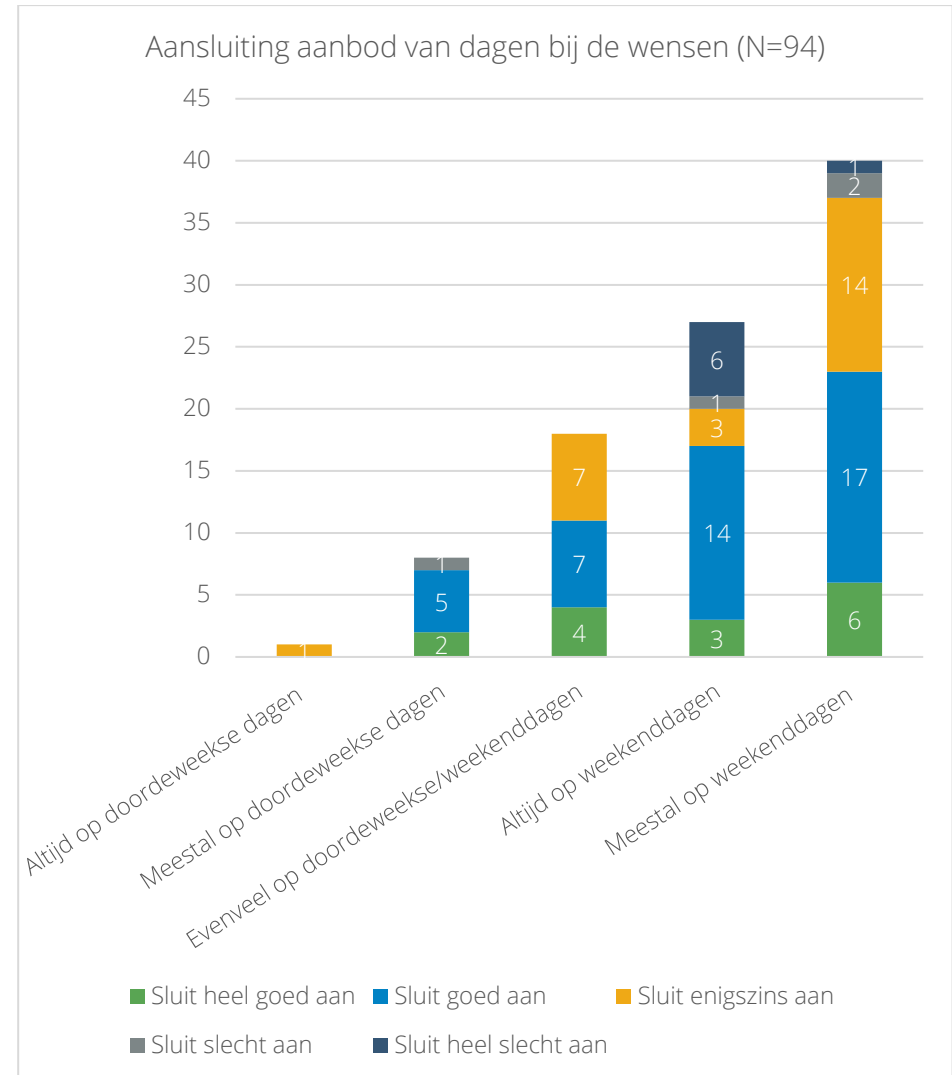
Figuur 3.4 Dagen waarop jongvolwassenen logeren; weekenddagen (vrijdag, zaterdag, zondag) of doordeweekse dagen (maandag t/m donderdag) (bron: vragenlijst cliëntvertegenwoordigers)

We hebben cliëntvertegenwoordigers ook gevraagd of ze op vaste of wisselende momenten logeren. Een voorbeeld van een vast moment is dat iemand elk 2^e weekend van de maand logeert. Als de jongvolwassene op wisselende momenten logeert is hier dus meer flexibiliteit in en staat dit moment niet vast. In figuur 3.5 is te zien dat jongvolwassenen grotendeels aangeven meestal (49%) of altijd (28%) op vaste momenten te logeren.

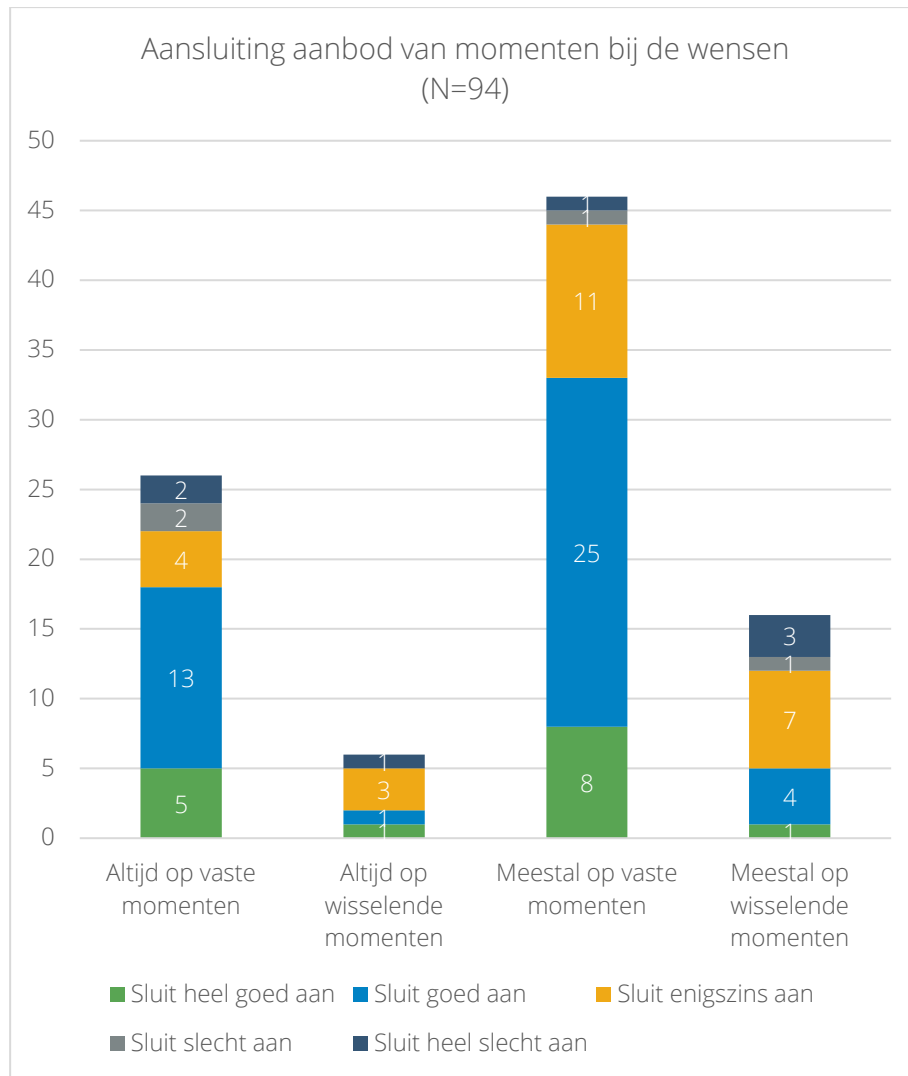

Figuur 3.5 Momenten waarop jongvolwassenen logeren; vaste of wisselende momenten (bron: vragenlijst cliëntvertegenwoordigers)

Het aanbod van dagen en momenten waarop de jongvolwassene kan logeren sluit volgens de meeste respondenten (64%) goed of heel goed aan bij de wensen hierin. Bij cliëntvertegenwoordigers van jongvolwassenen die (ook) bij familie of bekenden logeren ligt dit percentage hoger (69%) dan bij wanneer dit niet het geval is (59%). In figuur 3.6 en 3.7 is te zien dat vooral bij jongvolwassenen die meestal op weekenddagen logeren, en meestal op vaste momenten logeren, het aanbod goed of heel goed aansluit bij de wensen. Toch geeft 7% van de respondenten aan dat de logeeropvang die de jongvolwassene ontvangt heel slecht aansluit bij de wensen en 4% dat het slecht aansluit. Dit komt relatief het meest voor bij jongvolwassenen die altijd op weekenddagen logeren (figuur 3.6). In de open antwoorden van de vragenlijst voor cliëntvertegenwoordigers wordt een aantal keren benoemd dat de jongvolwassene en zijn/haar vertegenwoordigers zich aanpassen aan de planning van zorgorganisaties, en dat het lastig is om hier in te schuiven.

Figuur 3.6 Aansluiting van de dagen dat de jongvolwassene kan logeren conform de wensen (bron: vragenlijst cliëntvertegenwoordigers)

Figuur 3.7 Aansluiting van de momenten dat de jongvolwassene kan logeren conform de wensen
(bron: vragenlijst cliëntvertegenwoordigers)

4. De behoefte aan logeeropvang

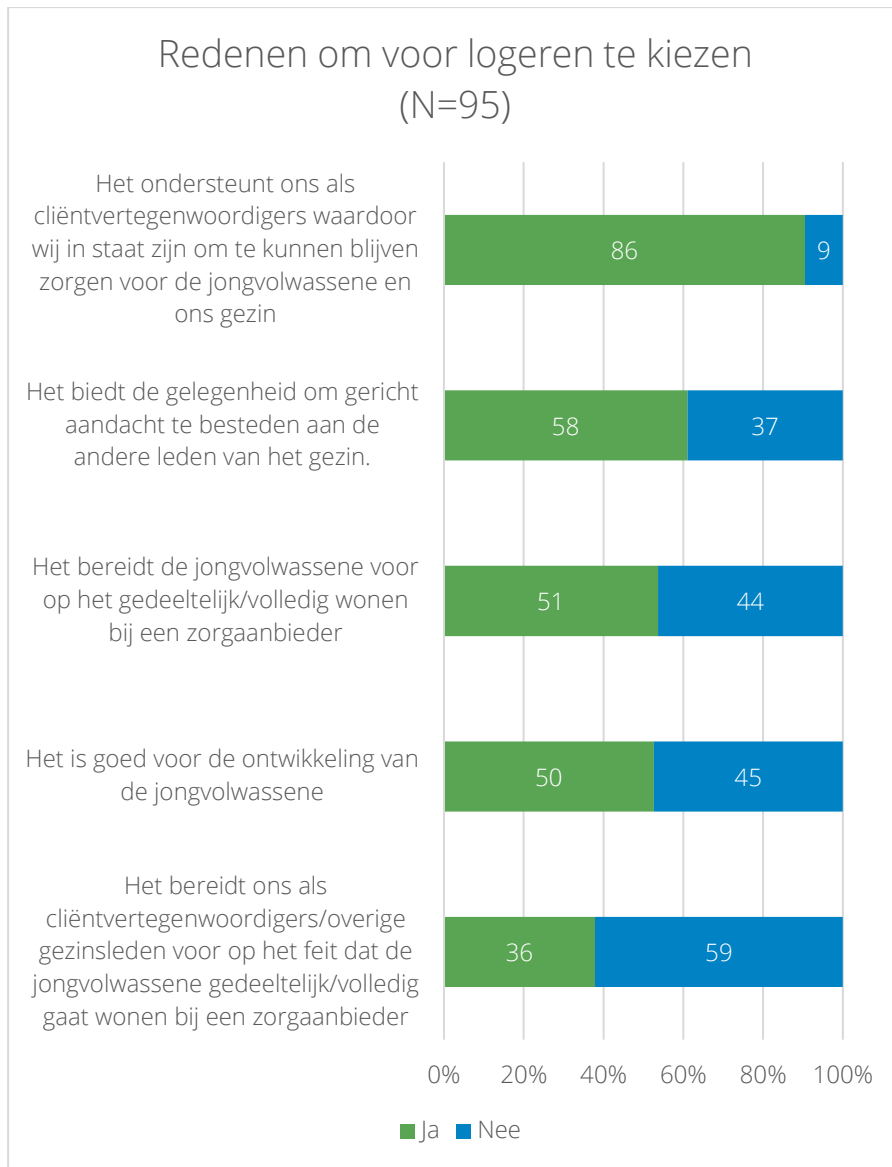
In dit hoofdstuk geven we een beeld van de behoefte aan logeeropvang, met behulp van de resultaten van de respons op de vragenlijsten van cliëntvertegenwoordigers, cliëntondersteuners en zorgkantoren en de twee groepsinterviews.

4.1 Redenen om wel of niet te logeren

Samenvatting:

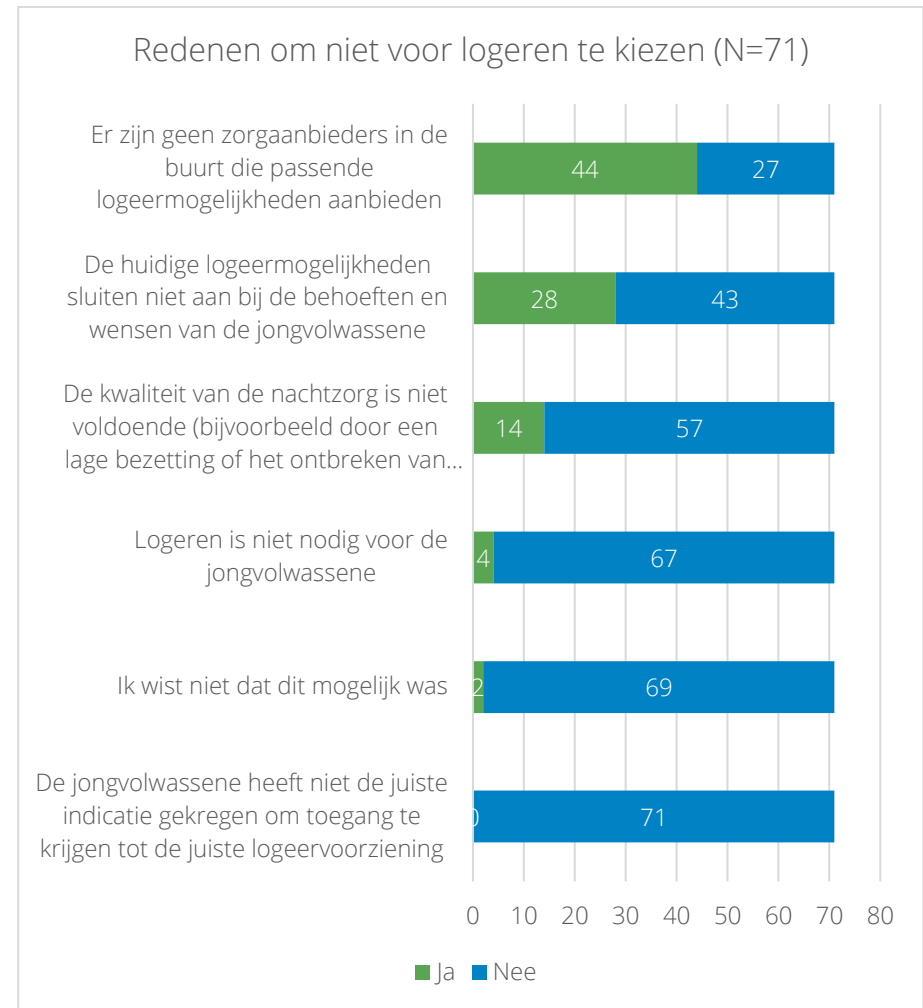
- *Voor cliëntvertegenwoordigers is de belangrijkste reden om voor logeeropvang te kiezen, dat ze hierdoor in staat zijn om te kunnen blijven zorgen voor de jongvolwassene en het gezin. Ook biedt het de gelegenheid om gericht aandacht te besteden aan andere leden van het gezin, bereidt het de jongvolwassene voor op zelfstandig wonen en is het goed voor de ontwikkeling van de jongvolwassene.*
- *De belangrijkste reden om geen gebruik te maken van logeren is dat er geen passende logeermogelijkheden in de buurt zijn.*

Er zijn verschillende redenen waarom jongvolwassenen logeren. Om hier zicht op te krijgen hebben we cliëntvertegenwoordigers gevraagd waarom de jongvolwassene gebruik maakt van logeren. In figuur 4.1 is te zien dat 86 van de 95 respondenten hebben aangegeven dat het logeren de cliëntvertegenwoordigers ondersteunt, waardoor zij in staat zijn om te kunnen blijven zorgen voor de jongvolwassene en het gezin. Ook in het groepsinterview met cliëntvertegenwoordigers en cliëntondersteuners is dit beeld sterk naar voren gekomen. Cliëntvertegenwoordigers krijgen door het logeren even rust en kunnen hierdoor de zorg voor de jongvolwassene beter volhouden. Cliëntondersteuners geven daarnaast in de open antwoorden van de vragenlijst aan dat zij regelmatig ouders zien, soms alleenstaand, die zwaar overbelast zijn omdat de zorg voor hun kind intensief is en zij onvoldoende worden ontlast. Als er geen passende logeerplek te vinden is wordt hierdoor soms gekozen voor wonen, wat in dit geval voorkomen had kunnen worden.

Figuur 4.1 Redenen voor cliëntvertegenwoordigers om voor logeren te kiezen (bron: vragenlijst cliëntvertegenwoordigers)

Figuur 4.2 laat zien wat volgens jongvolwassenen die geen gebruik maken van logeren de drie meest belangrijke en de drie minst belangrijke redenen zijn om niet voor logeren te kiezen.

Figuur 4.2 Drie meest belangrijke en drie minst belangrijke redenen voor cliëntvertegenwoordigers om niet voor logeren te kiezen (bron: vragenlijst cliëntvertegenwoordigers)

De volledige figuur met alle redenen om niet voor logeren te kiezen is opgenomen in bijlage 2. De belangrijkste reden is dat er geen zorgaanbieders in de buurt zijn die passende logeermogelijkheden bieden. Dit beeld wordt bevestigd door de open antwoorden uit de vragenlijst en de groepsinterviews. Hoewel uit bijlage 2 blijkt dat vervoer niet heel vaak is benoemd als reden om geen gebruik te maken van logeren, geven cliëntvertegenwoordigers in hun open antwoorden en tijdens de groepsinterviews wel aan dat het vervoer een rol speelt bij het gebruik van logeren vanaf 18 jaar. Vervoer is geen onderdeel van logeren, zoals bij dagbesteding. Vervoer wordt daarom niet altijd geregeld vanuit het logeeradres en is niet voor elke cliëntvertegenwoordiger zelf te regelen, omdat ze bijvoorbeeld zelf geen auto hebben en passend vervoer inhuren te duur is (ter illustratie: vanwege de leeftijdsgrens kan de cliënt niet meer naar het logeeradres in de stad, er is een logeerplek 20 km verderop, maar de ouders beschikken niet over een passend vervoermiddel om de jongvolwassene te brengen). Een aantal cliëntvertegenwoordigers uit het groepsinterview benoemden dat sommige zorgaanbieders het vervoer voor logees vanaf 18 jaar niet regelen (ter illustratie: een logee wordt door de logeeraanbieder tot en met 17 jaar vanuit de dagbesteding samen met anderen opgehaald en gebracht naar het logeeradres, vanaf 18 jaar kan die logee niet meer mee en moeten de ouders de jongvolwassene zelf brengen). Voor sommige ouders heeft het zelf brengen van hun kind naar het logeeradres op de vrijdag zoveel organisatorische consequenties voor de andere gezinsleden, dat ze afzien van logeren vanaf 18 jaar.

Bij 'overige redenen' is door een aantal cliëntvertegenwoordigers aangegeven dat de jongvolwassene eerder wel logeeropvang had, maar hier mee zijn gestopt vanwege bijvoorbeeld ontevredenheid over de kwaliteit van de logeeropvang. Andere redenen die zijn aangegeven zijn personeelstekort, slechte ervaringen vanuit het verleden of het feit dat de cliëntvertegenwoordiger zich hier nog niet in heeft verdiept.

We hebben ook aan cliëntondersteuners en zorgkantoren gevraagd wat volgens hen de belangrijkste redenen zijn dat jongvolwassenen geen gebruik maken van logeren. Hieruit komt een vergelijkbaar beeld naar voren zoals blijkt uit de gegeven antwoorden:

- De vijf belangrijkste redenen volgens cliëntondersteuners (N=28) zijn:
 - Er zijn geen zorgaanbieders in de buurt die passende logeermogelijkheden aanbieden (79%)
 - De huidige logeermogelijkheden sluiten niet aan bij de behoeften en wensen van de jongvolwassene (61%)
 - Zorgverleners van het logeeraanbod beschikken niet over de juiste expertise om voor de jongvolwassene te zorgen (43%)
 - Veel jongvolwassenen maakten in het verleden gebruik van logeren, maar de zorgaanbieder is hiermee gestopt (39%)
 - De kwaliteit van de nachtzorg is niet voldoende (bijvoorbeeld door een lage bezetting of het ontbreken van een wakende wacht) (39%)
- De belangrijkste redenen volgens zorgkantoren (N=7) zijn:
 - De huidige logeermogelijkheden sluiten niet aan bij de behoeften en wensen van de jongvolwassene (57%)
 - Er zijn geen zorgaanbieders in de buurt die passende logeermogelijkheden aanbieden (43%)
 - Ze weten niet dat dit mogelijk is (29%)
 - Er zijn te vaak personeelwisselingen op de logeerlocatie waardoor er voor de jongvolwassene geen vertrouwde verzorgers en begeleiders zijn (29%)
 - Passend en veilig vervoer naar de logeervoorziening is moeilijk te organiseren (29%)
 - De kwaliteit van de nachtzorg is niet voldoende (bijvoorbeeld door een lage bezetting of het ontbreken van een wakende wacht) (29%)

4.2 Passende logeeropvang

Samenvatting:

- Voor cliëntvertegenwoordigers van jongvolwassenen die niet logeren dient passende logeeropvang te voldoen aan de volgende kenmerken:
 - expertise en kennis bij zorgverleners die is afgestemd op de zorg die de jongvolwassene nodig heeft,
 - vertrouwde zorgverleners voor de jongvolwassene zodat de signalen die hij/zij geeft worden begrepen,
 - voldoende zorgpersoneel in relatie tot het aantal logees.
- Deze drie aspecten worden ook genoemd door cliëntvertegenwoordigers van jongvolwassenen die wel logeren als aspecten die het meest worden gerealiseerd op de logeerlocaties.
- Cliëntondersteuners zijn over het algemeen minder positief over deze aspecten.

Voordat jongvolwassenen logeren, hebben ze een zoektocht afgelegd die voor iedereen anders verloopt. De duur van de zoektocht naar passende logeeropvang verschilt. In tabel 4.1 is te zien dat 31% van de respondenten langer dan een jaar bezig was met de zoektocht naar passende logeeropvang.

Duur van de zoektocht naar logeren (N=86)	Aantal	Percentage
0 weken	13	15%
1 tot 4 weken	13	15%
5 weken tot een half jaar	24	28%
Een half jaar tot een jaar	9	10%
Langer dan een jaar	27	31%

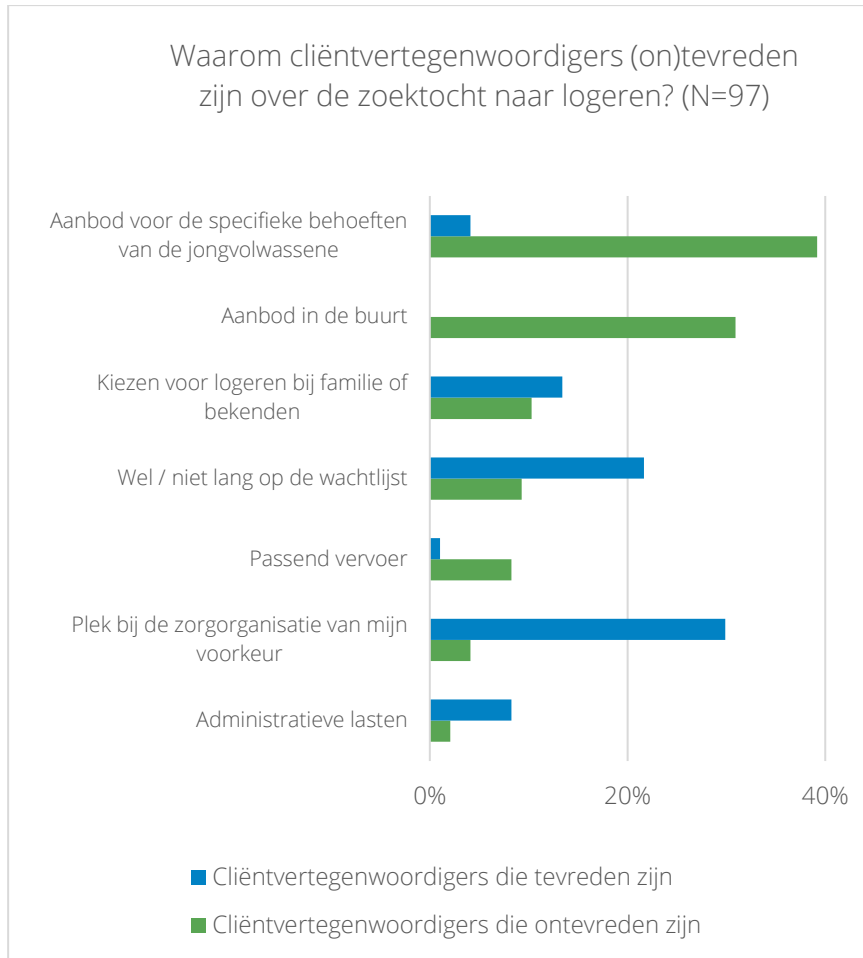
Tabel 4.1 Duur van de zoektocht naar logeren (bron: vragenlijst cliëntvertegenwoordigers)

We hebben aan zowel cliëntvertegenwoordigers (die gebruik maken van logeren) als cliëntondersteuners gevraagd naar de mate van tevredenheid over de zoektocht naar passende logeeropvang. In tabel 4.2 is te zien dat er bijna een gelijke verdeling is in (on)tevredenheid over de verschillende categorieën bij cliëntvertegenwoordigers. Cliëntondersteuners schatten gemiddeld in dat 52% heel erg ontevreden is over de zoektocht (wellicht wordt dit hogere percentage veroorzaakt door het feit dat cliëntondersteuners relatief vaker zijn betrokken bij situaties die moeilijker verlopen).

Mate van tevredenheid over de zoektocht naar passende logeeropvang	Cliëntvertegenwoordigers (N=92)	Cliëntondersteuners (N=45)
Heel erg ontevreden	24%	52%
Enigszins ontevreden	25%	20%
Enigszins tevreden	26%	21%
Heel erg tevreden	25%	7%

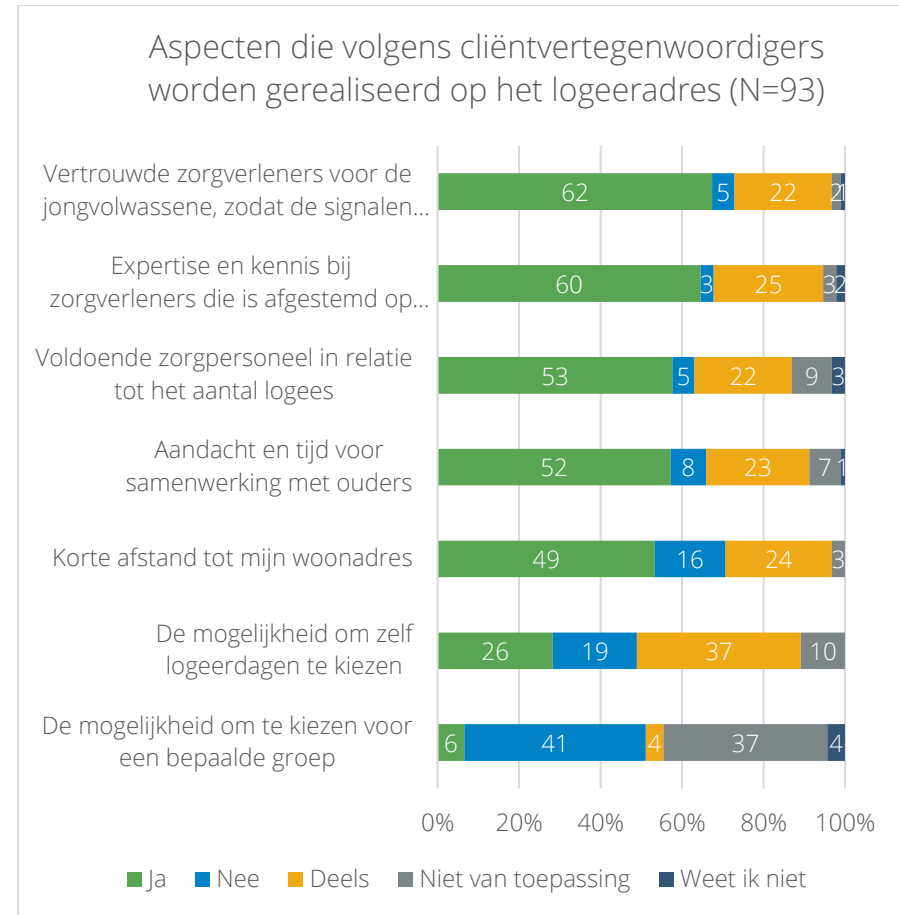
Tabel 4.2 Tevredenheid over de zoektocht naar passende logeeropvang (bron: vragenlijst cliëntvertegenwoordigers en cliëntondersteuners)

In figuur 4.2 is te zien waarom cliëntvertegenwoordigers over de zoektocht naar het logeren tevreden zijn (met name vanwege plek bij de zorgaanbieder van voorkeur en geen wachtlijst) of ontevreden (het ontbreken van specifiek aanbod of aanbod in de buurt). In de open antwoorden en het groepsinterview met cliëntvertegenwoordigers is ook benoemd dat een website wordt gemist waar alle logeermogelijkheden per regio worden weergegeven. Een andere cliëntvertegenwoordigers benoemt Zorgatlas als plek waar dit te vinden is, echter blijkt vaak dat zorgorganisaties die op deze lijst staan toch geen logeeraanbod hebben.

Figuur 4.3 Redenen van (on)tevredenheid over de zoektocht naar logeren (bron: vragenlijst cliëntvertegenwoordigers)

Passende logeeropvang kan voor iedereen verschillen. We hebben cliëntvertegenwoordigers waarbij de jongvolwassene logeert gevraagd welke aspecten op het logeeradres worden gerealiseerd. In figuur 4.4 is te zien dat de inzet van vertrouwde en deskundige zorgverleners het meest worden gerealiseerd.

Figuur 4.4 Mate waarin aspecten worden gerealiseerd volgens cliëntvertegenwoordigers waarbij de jongvolwassene wel logeert (bron: vragenlijst cliëntvertegenwoordigers)

We hebben cliëntvertegenwoordigers ook gevraagd of ze nog aanvullende wensen hebben die op het huidige logeeradres nog niet worden gerealiseerd. Als antwoord hierop geven ze aan (meer) behoefte te hebben aan 1 op 1 begeleiding, persoonlijke aandacht en gezelligheid, betere communicatie, vakantieopvang en de aanwezigheid van specifieke kennis.

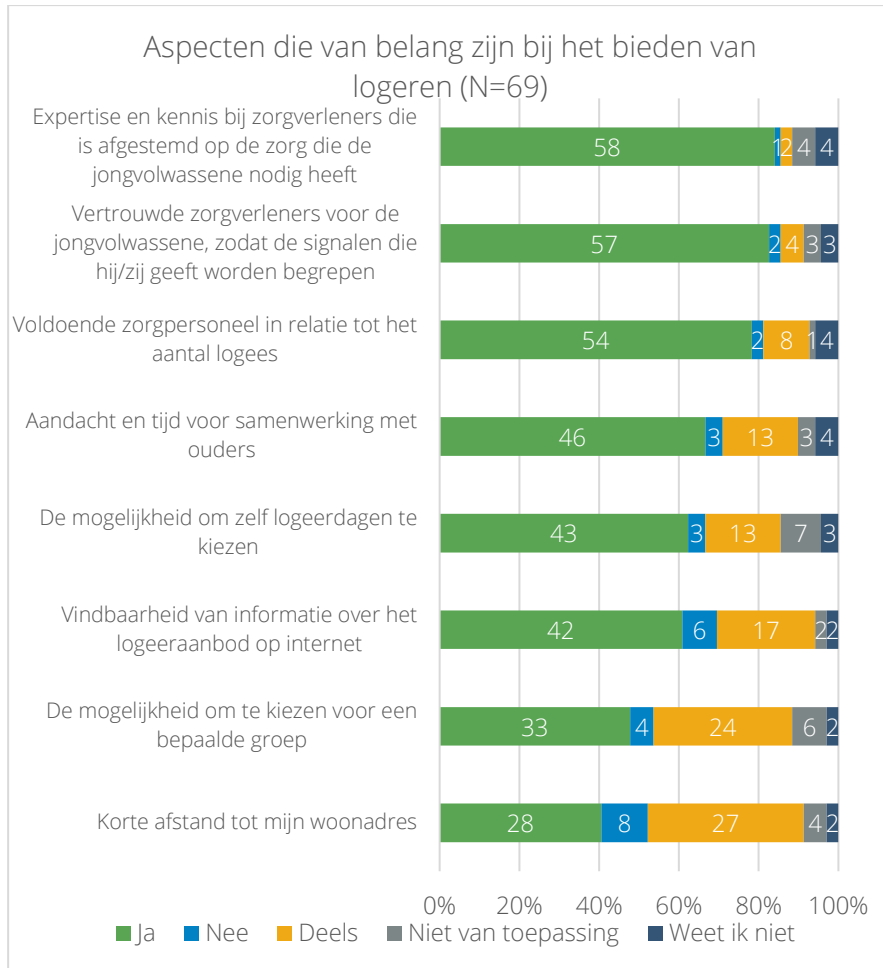
In het groepsinterview zijn door enkele cliëntvertegenwoordigers kritische opmerkingen gemaakt over de kwaliteit van de logeeropvang. Cliëntvertegenwoordigers benoemen dat het belangrijk is dat er vertrouwd zorgpersoneel aanwezig is op het logeeradres, omdat er vaak sprake is van specifieke behoeften van de jongvolwassene. Als het zorgpersoneel de jongvolwassene niet goed genoeg kent, kan het voorkomen dat ouders alsnog worden gebeld met vragen of zelfs om de jongvolwassene weer op te halen, omdat de zorg niet gerealiseerd kan worden. Ook expertise en kwaliteit van het zorgpersoneel is hierbij erg van belang, evenals voldoende zorgpersoneel in relatie tot het aantal logees. Sommige jongvolwassenen hebben een nachtwacht nodig in verband met hun problematiek, zoals epilepsie. De groepssamenstelling kan hierbij ook van belang zijn, omdat jongvolwassenen met een verstandelijke beperking niet altijd op elkaar aansluiten. Dit kan niet altijd gerealiseerd worden bij aanbieders van logeren. Een ander aspect dat cliëntvertegenwoordigers in de open vragen aangeven over de kwaliteit van logeerszorg betreft de activiteiten die worden georganiseerd. Ze vinden het belangrijk dat hun kind het leuk heeft en activiteiten doet die aansluit bij de interesses. Hier zijn niet alle cliëntvertegenwoordigers tevreden over. Andere cliëntvertegenwoordigers zijn wel heel tevreden over de kwaliteit van de logeeropvang, vooral als ze dit al jaren bij dezelfde zorgaanbieder afnemen.

Ook aan cliëntondersteuners hebben we gevraagd welke aspecten op de meeste logeeradressen worden gerealiseerd. De resultaten daarvan zijn gepresenteerd in figuur 4.5, waaruit blijkt dat de cliëntondersteuners vinden dat de diverse aspecten in mindere mate worden gerealiseerd dan de cliëntvertegenwoordigers hebben aangegeven. Wellicht speelt hierin mee dat cliëntondersteuners vaak worden betrokken bij situaties die niet soepel verlopen.

Figuur 4.5 Mate waarin aspecten worden gerealiseerd volgens cliëntondersteuners (bron: vragenlijst cliëntondersteuners)

Aan cliëntvertegenwoordigers waarbij de jongvolwassene niet logeert hebben we gevraagd welke aspecten zij belangrijk vinden op het logeeradres. In figuur 4.6 is te zien dat expertise en kennis bij zorgverleners door de meeste respondenten belangrijk gevonden wordt.

Figuur 4.6 Mate waarin aspecten van belang zijn voor jongvolwassenen die niet logeren (bron: vragenlijst cliëntvertegenwoordigers)

Uit figuur 4.6 blijkt dat een korte afstand tot het woonadres door een kleine groep respondenten als belangrijk wordt gezien. Om meer inzicht te krijgen in de afstand hebben we cliëntvertegenwoordigers ook gevraagd wat de maximale reistijd is die ze bereid zijn om af te leggen naar een logeervoorziening.

In tabel 4.3 is te zien dat de meeste cliëntvertegenwoordigers aangeven bereid te zijn maximaal 21-30 kilometer af te leggen naar een logeervoorziening.

Afstand (km)	Aantal (N=88)
10-20	7
21-30	52
31-40	5
41-50	16
>50	8

Tabel 4.3 Maximale afstand om de jongvolwassene te laten afleggen naar een logeervoorziening (bron: vragenlijst cliëntvertegenwoordigers)

4.3 Verschil behoefte en gebruik

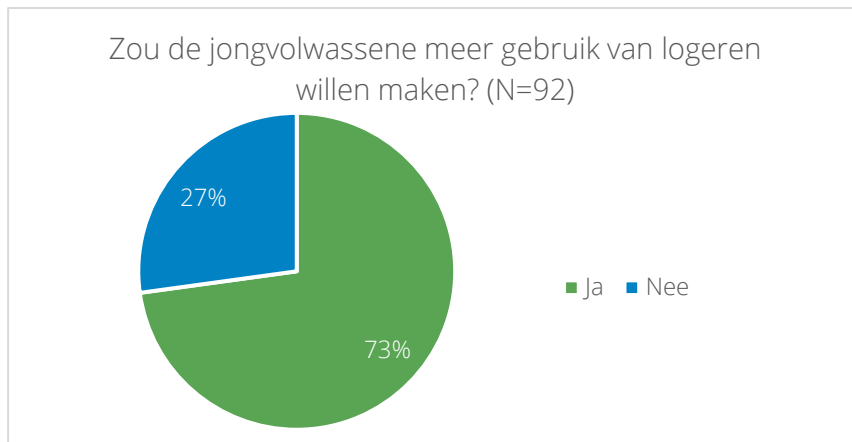
Samenvatting:

- De behoefte aan logeeropvang bij jongvolwassenen ligt veel hoger dan het daadwerkelijk gebruik:
 - het merendeel van de cliëntvertegenwoordigers van de jongvolwassenen die niet logeren geeft aan hier wel gebruik van te willen maken,
 - het merendeel van de cliëntvertegenwoordigers van jongvolwassenen die wel logeren geeft aan meer te willen logeren.

De behoefte aan logeren en het daadwerkelijk gebruik ervan hoeft niet per definitie hetzelfde te zijn. Op de vraag aan zorgkantoren of ze kunnen voldoen aan de totale vraag aan logeeropvang geven drie van de vier respondenten die hierop hebben geantwoord aan dat ze hier niet aan kunnen voldoen. In

de open antwoorden wordt door één zorgkantoor toegelicht dat de indruk is dat er voldoende logeerplekken zijn en dat logeeropvang voor cliënten in deze leeftijdsgroep geen specifiek onderwerp van gesprek is. Zorgkantoren geven ook aan dat ze geen zicht hebben op logeeropvang in pgb, dus dat ze hierdoor niet het volledige beeld hebben.

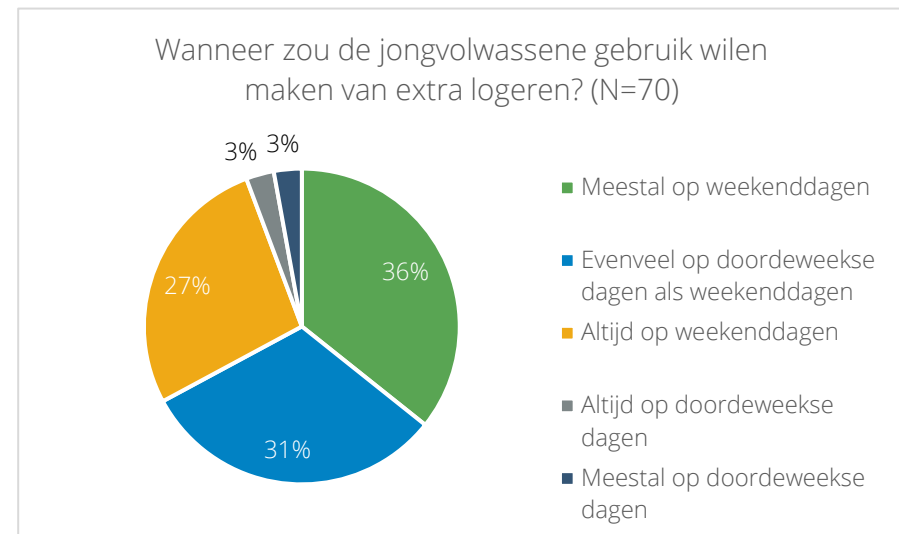
Daarnaast hebben we aan cliëntvertegenwoordigers van de jongvolwassenen die gebruik maken van logeren, gevraagd of ze hier meer gebruik van zouden maken als dit zou kunnen. Uit figuur 4.7 blijkt, dat 73% van de respondenten deze vraag met ja heeft geantwoord.

Figuur 4.7 Behoeftte aan meer logeren als dit zou kunnen (bron: vragenlijst cliëntvertegenwoordigers)

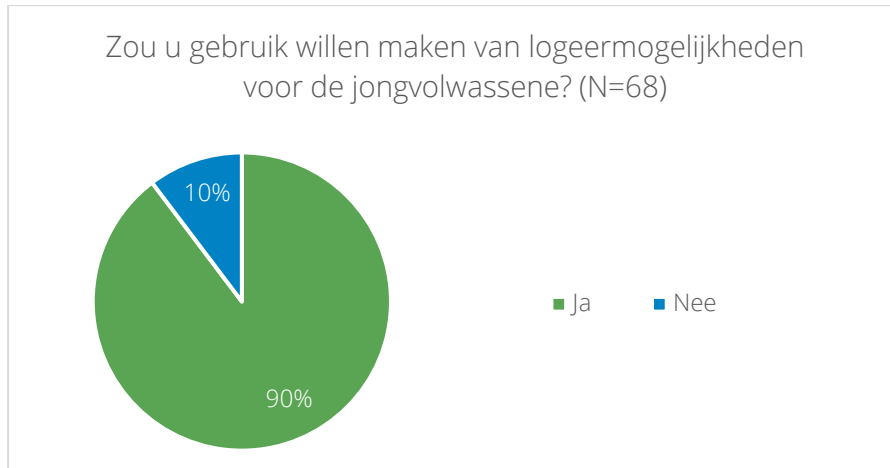
Door 66 respondenten is aangegeven gemiddeld 87 etmalen per jaar te willen logeren. Dit is gemiddeld 36 etmalen per jaar hoger dan het huidig gebruik bij deze respondenten. Ook het percentage dat meer dan drie etmalen per maand wil logeren ligt hoger, namelijk op 73%. Dit is een stijging van 19% in vergelijking tot het huidig gebruik (zoals beschreven in het begin van paragraaf 3.3).

In figuur 4.8 hebben we weergegeven wanneer de jongvolwassene dan gebruik zou willen maken van logeren. Zoals eerder beschreven in paragraaf 3.3 is het volgens cliëntvertegenwoordigers logisch dat er meer behoefte is om op weekenddagen gebruik te maken van logeren, omdat de meeste mensen doordeweeks werken. Aangezien logeren vaak dient ter ontlasting van de cliëntvertegenwoordigers en om aandacht te besteden aan andere gezinsleden (figuur 4.1), is het weekend hier het meest geschikt voor.

Figuur 4.8 Momenten waarop jongvolwassenen meer zouden willen logeren (bron: vragenlijst cliëntvertegenwoordigers)

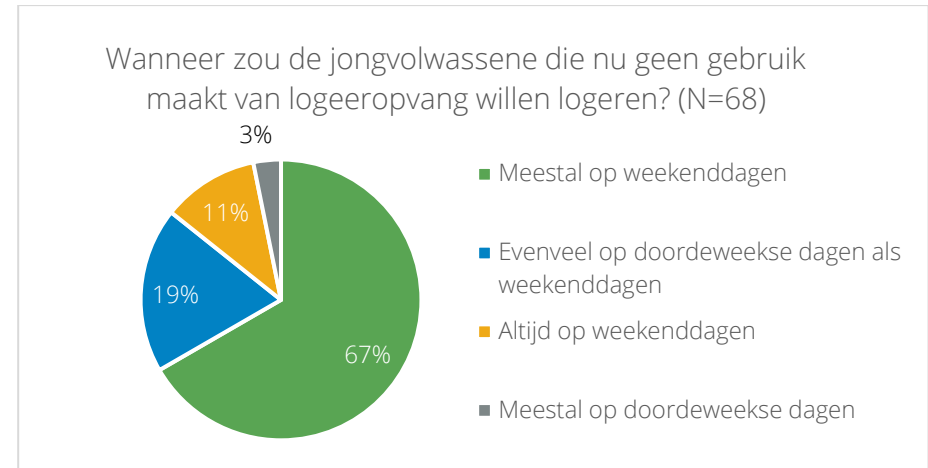
Ook aan cliëntvertegenwoordigers van de jongvolwassenen die nu niet logeren hebben we gevraagd of ze dit wel zouden willen (figuur 4.9).

Figuur 4.9 Behoeftte aan logeermogelijkheden bij jongvolwassene die momenteel niet logeren (bron: vragenlijst cliëntvertegenwoordigers)

In figuur 4.9 is te zien dat 90% van deze respondenten wel zou willen logeren. Deze respondenten (N=65) willen gemiddeld 45 etmalen per jaar logeren. Hiervan geeft 37% aan meer dan 3 etmalen per maand te willen logeren.

Figuur 4.10 geeft een beeld van de dagen waarop deze jongvolwassene zouden willen logeren.

Figuur 4.10 Momenten waarop jongvolwassene die niet logeren zouden willen logeren (bron: vragenlijst cliëntvertegenwoordigers)

Tot slot hebben we ook aan cliëntondersteuners gevraagd of jongvolwassene meer gebruik zouden willen maken van logeren als er voldoende passende logeermogelijkheden zijn. De respons bevestigt het voorgaande beeld: 89% van de cliëntondersteuners denkt dat jongvolwassene meer gebruik van logeren willen maken. De overige 11% weet het niet.

5. Het huidige aanbod van logeeropvang

In dit hoofdstuk geven we een beeld van het huidige aanbod van logeeropvang, met behulp van de resultaten van de vragenlijsten van zorgaanbieders en het groepsinterview.

5.1 Aard en omvang logeervoorzieningen

Samenvatting:

- *Zorgaanbieders die logeeropvang bieden, doen dit voornamelijk voor zowel kinderen (0-18 jaar) als jongvolwassenen (18-35 jaar) met een verstandelijke beperking.*
- *Bij zorgaanbieders logeren meer kinderen (0-18 jaar) dan jongvolwassenen (18-35 jaar).*
- *Jongvolwassenen logeren voornamelijk op weekenddagen en meestal op vast afgesproken momenten.*
- *Zorgaanbieders bieden logeren aan op basis van alleen pgb, alleen mpt of zowel pgb als mpt.*
- *Het logeren wordt zoveel mogelijk afgestemd op de behoeften van de jongvolwassenen met het zorg-/ondersteuningsplan als uitgangspunt.*

De vragenlijst voor zorgaanbieders is door 52 aanbieders ingevuld⁶, waarvan 75% logeren biedt aan jongvolwassenen. In tabel 5.2 is te zien dat de meerderheid (66%) van de zorgaanbieders die logeren aanbiedt aan zowel kinderen als jongvolwassenen met een verstandelijke beperking.

Welke doelgroep biedt uw organisatie logeermogelijkheden? (N=41)	Percentage
Jongvolwassenen (18-35 jaar) met een verstandelijke beperking	20%
Kinderen (0-18 jaar) met een verstandelijke beperking	15%
Kinderen (0-18 jaar) met een verstandelijke beperking en jongvolwassenen (18-35 jaar) met een verstandelijke beperking	66%

Tabel 5.1 Aanbod van logeermogelijkheden aan verschillende leeftijdsgroepen (bron: vragenlijst zorgaanbieders)

⁶ Een aanbieder kan een afzonderlijke logeerlocatie zijn, maar kan ook een zorgorganisatie zijn met meerdere logeerlocaties.

In tabel 5.2 is weergegeven hoeveel unieke cliënten per leeftijdsgroep in 2019 en 2020 hebben gelogeed bij de zorgaanbieders-respondenten. Deze cijfers bevestigen het beeld dat kinderen van 0-17 jaar vaker logeren dan jongvolwassenen van 18-35 jaar.

Jaar	Leeftijd	Aantal unieke cliënten dat heeft gelogeed	Totaal
2019	0-17 jaar	432	782
	18-23 jaar	182	
	24-35 jaar	131	
	>35 jaar	37	
2020	0-17 jaar	419	743
	18-23 jaar	162	
	24-35 jaar	128	
	>35 jaar	34	

Tabel 5.2 Aantal unieke cliënten per leeftijdsgroep die hebben gelogeed in 2019 en 2020 (N=21) (bron: vragenlijst zorgaanbieders)

In tabel 5.3 is het aantal cliënten te zien dat per leveringsvorm gebruik maakt van logeren in 2019 en 2020 bij de zorgaanbieders-respondenten. Van de respondenten bieden relatief veel aanbieders logeren aan via pgb. Uit een nadere analyse van deze gegevens blijkt dat 42% van de zorgaanbieders logeren aanbiedt alleen op basis van een pgb, 4% alleen op basis van alleen mpt en 54% op basis van zowel een pgb als mpt. Door cliëntondersteuners

en cliëntvertegenwoordigers wordt bevestigd dat het bij ZIN lastig is om logeeropvang te vinden. Cliëntondersteuners benoemen dat cliëntvertegenwoordigers soms noodgedwongen uitwijken naar pgb, maar dat ze niet altijd in staat zijn om dit te beheren.

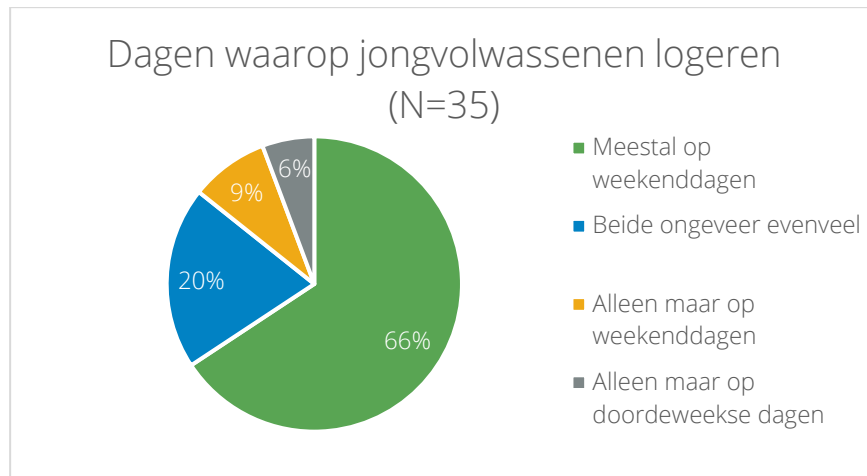
Jaar	Aantal aanbieders		Aantal unieke cliënten		Totaal aantal unieke cliënten
	pgb	mpt	pgb	mpt	
2019	23	14	619	412	1.031 ⁷
2020	24	14	592	227	819

Tabel 5.3 Aantal zorgaanbieders en unieke cliënten pgb en mpt (N=25) (bron: vragenlijst zorgaanbieders)

We hebben ook aan de zorgaanbieders gevraagd op welke dagen de jongvolwassenen komen logeren. In figuur 5.1 is te zien dat dit meestal op weekenddagen is. In het groepsinterview is dit beeld door zorgaanbieders bevestigd, waarbij zorgaanbieders aangeven dat dit de voorkeur heeft van de cliëntvertegenwoordigers. Zorgaanbieders begrijpen dit, maar dit maakt het organiseren van logeren lastig: in het weekend zijn de logeerplekken allemaal bezet, maar doordeweeks zijn ze grotendeels onbezet. Hierdoor is het bijvoorbeeld lastig om logeerhuizen (die alleen gericht zijn op logeren) rendabel te organiseren. Deze logeerhuizen zijn dan ook minder vaak te vinden. Zorgaanbieders zoeken wel naar alternatieven om dit mogelijk te maken, zoals het aanbieden van logeren in combinatie met bestaande vormen van verblijf en dagbesteding voor dezelfde doelgroep. Een enkele zorgaanbieder uit het groepsinterview werkt met een combinatie van

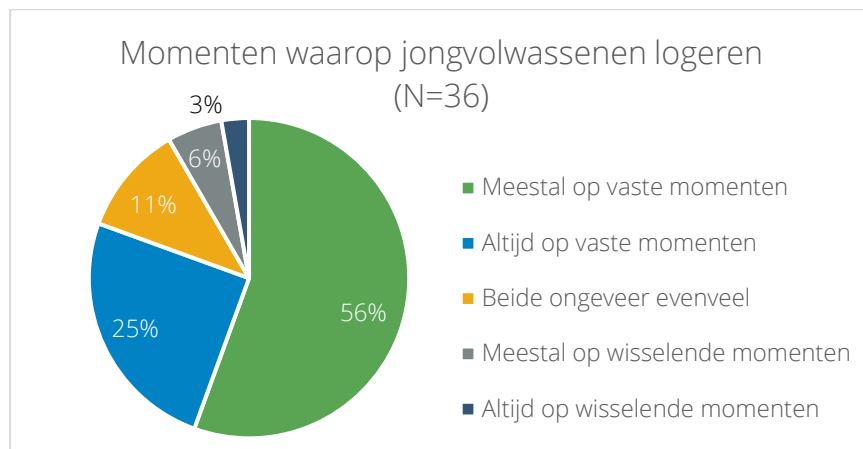
⁷ Dit aantal is niet te vergelijken met de aantallen in tabel 5.2 omdat de vragen die voor deze tabellen zijn gebruikt door een verschillend aantal zorgaanbieders is beantwoord.

arrangementen van doordeweekse dagen en weekenddagen. Op deze manier verlichten ze de druk op de weekenden.

Figuur 5.1 Dagen waarop de jongvolwassenen logeren (bron: vragenlijst zorgaanbieders)

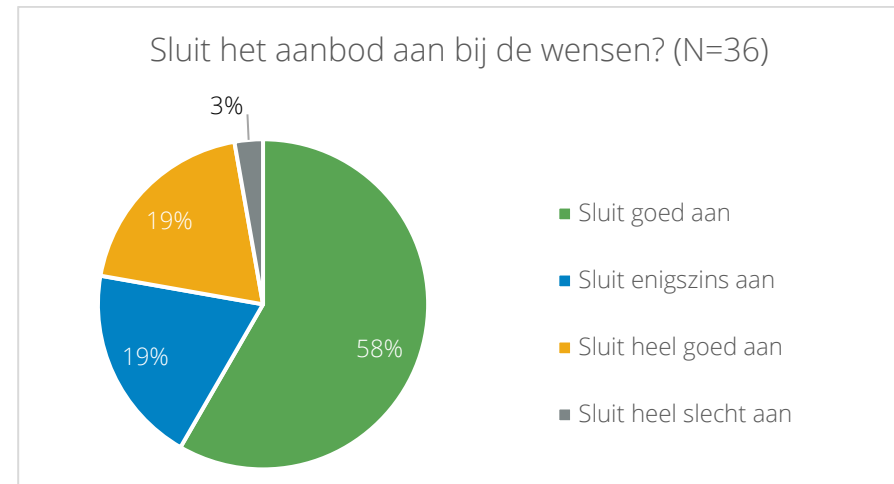
In figuur 5.2 is te zien dat de jongvolwassenen daarnaast meestal of altijd op vaste momenten logeren.

LJ/22/0359/ljwlvzb

Figuur 5.2 Momenten waarop jongvolwassenen logeren (bron: vragenlijst zorgaanbieders)

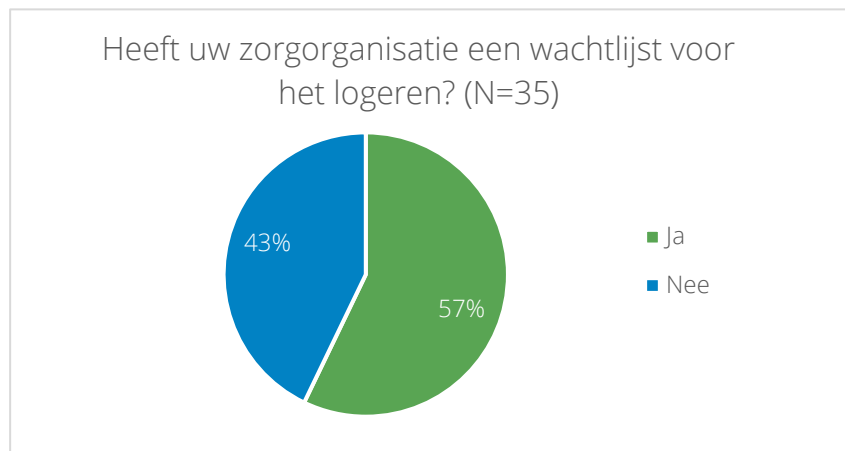
In figuur 5.3 is te zien dat dit aanbod volgens een groot deel van de zorgaanbieders-respondenten (heel) goed aansluit bij de wensen van jongvolwassenen en hun vertegenwoordigers.

Figuur 5.3 Aansluiting van het aanbod van dagen en momenten van logeren op de wensen van de jongvolwassenen en hun vertegenwoordigers (bron: vragenlijst zorgaanbieders)

Hierbij is tijdens het groepsinterview wel aangegeven dat logeren meer omvat dan alleen het bieden van onderdak, verzorging, eten en drinken. Voor veel jongvolwassenen geldt dat tijdens het logeren ook aandacht wordt besteed aan activiteiten die zijn gericht op de ontwikkeling van de jongvolwassenen. Met andere woorden, ook tijdens het logeren vormt het zorg-/ondersteuningsplan van de jongvolwassene het uitgangspunt van de zorg en ondersteuning die tijdens het logeren wordt geboden. De behoeften van de verschillende jongvolwassenen op één locatie zijn vaak erg verschillend, waardoor er soms 1 op 1 begeleiding nodig is. Veel cliëntvertegenwoordigers geven ook aan dat zij 1 op 1 begeleiding van belang vinden. Om dit te kunnen bieden is er veel personeel nodig, wat niet door elke zorgaanbieder is te realiseren.

In figuur 5.4 is te zien dat 57% van de respondenten van zorgaanbieders een wachtlijst heeft voor het logeren. Op deze wachtlijst staan gemiddeld 12 personen, met een range van 1 tot 50 personen (N=19). Sommige aanbieders geven aan geen fysieke wachtlijst bij te houden, maar al wel heel vaak cliëntvertegenwoordigers hebben moeten teleurstellen omdat ze geen plek voor logeren hadden. In paragraaf 4.2 kwam al naar voren dat degenen die gebruik maken van logeren dit aantal zouden willen uitbreiden naar 87 dagen per jaar en de jongvolwassenen die momenteel niet logeren gemiddeld 45 dagen per jaar zouden willen logeren. Hoewel we deze aantallen op basis van de verzamelde data niet kunnen extrapoleren naar een gewenst aantal logeedagen voor heel Nederland maken deze aantallen wel duidelijk dat er een grote extra behoefte is aan logeren.

Figuur 5.4 Aanwezigheid van een wachtlijst voor het logeren (bron: vragenlijst zorgaanbieders)

We hebben zorgaanbieders die momenteel geen logeren bieden aan jongvolwassenen gevraagd of ze dit in het verleden wel hebben gedaan. In tabel 5.5 is te zien dat 38% dit in het verleden wel heeft gedaan en hier mee is gestopt.

Heeft u in het verleden logeren voor jongvolwassenen aangeboden en bent u hiermee gestopt? (N=13)	Percentage
Ja, we zijn gestopt met het aanbieden van logeren voor jongvolwassenen	38%
Niet van toepassing, we hebben nooit logeren aangeboden voor jongvolwassenen	62%

Tabel 5.5 Aanbod van logeren voor jongvolwassenen in het verleden (bron: vragenlijst zorgaanbieders)

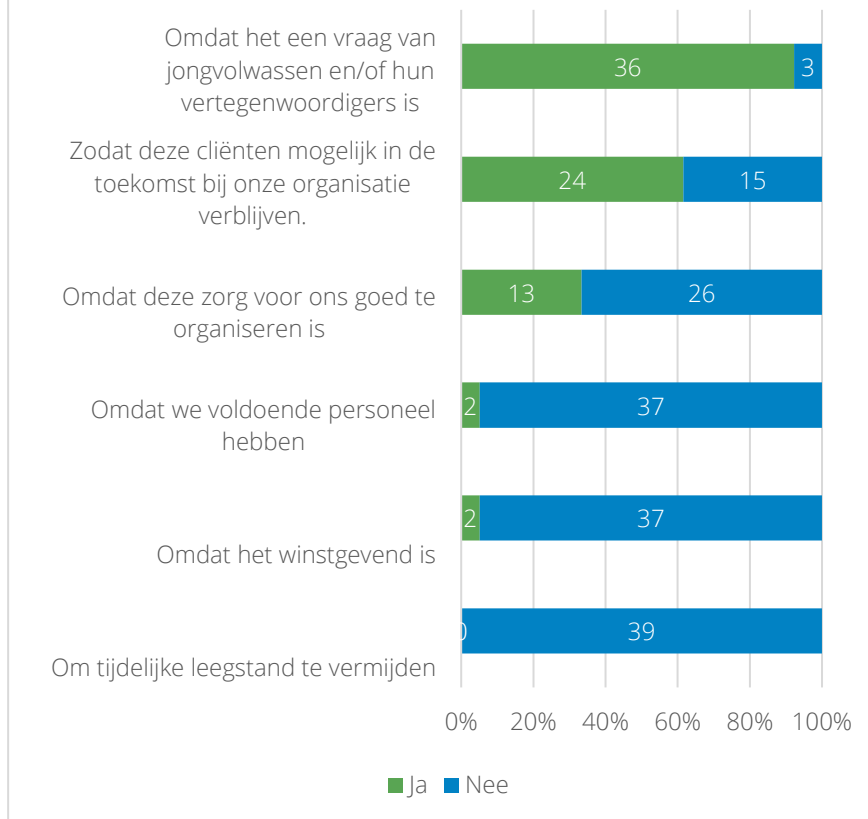
5.2 Redenen om logeropvang wel/niet aan te bieden

Samenvatting:

- De voornaamste reden waarom zorgaanbieders logeropvang aanbieden, is omdat het een vraag van jongvolwassenen en/of hun vertegenwoordigers is. Daarnaast hopen ze dat deze cliënten mogelijk in de toekomst bij hun organisatie verblijven.
- De voornaamste reden om logeren niet (meer) aan te bieden is volgens zorgaanbieders omdat de zorg lastig te organiseren is.

We hebben zorgaanbieders gevraagd naar redenen waarom ze logeren aanbieden. In figuur 5.5 is te zien dat de meeste respondenten aangeven dat ze dit aanbieden omdat het een vraag is vanuit de jongvolwassene en/of hun vertegenwoordigers. Ze zien het als een onderdeel van de diverse diensten die ze aan mensen met een verstandelijke beperking willen leveren. Tevens doen zorgaanbieders dit omdat ze hiermee kunnen zorgen voor een nieuwe instroom van verblijfscliënten in de toekomst. Ze zijn hierdoor bereid om hiervoor meer kosten te maken dan ze vergoed krijgen van het zorgkantoor.

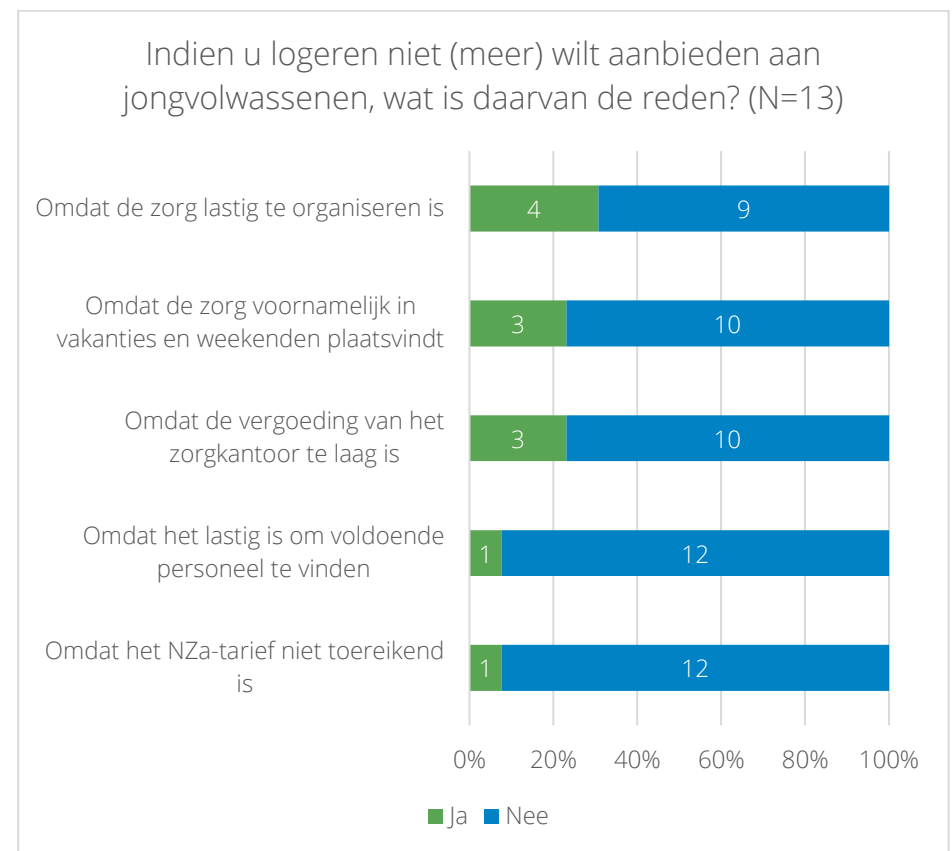
Waarom biedt uw organisatie logeren aan jongvolwassenen? (N=39)

Figuur 5.5 Redenen om logeren aan te bieden voor jongvolwassenen? (bron: vragenlijst zorgaanbieders)

Daarnaast hebben we aan zorgaanbieders die geen logeren aanbieden gevraagd wat de reden is dat ze dit niet (meer) aanbieden.

In figuur 5.6 is te zien dat de reden die het meest benoemd wordt is dat de zorg lastig is te organiseren. In de open antwoorden wordt, aanvullend op de bestaande antwoorden, aangegeven dat er door het aanbieden van logeren voor jongvolwassenen geen plek meer was voor kinderen die willen logeren of verblijven. Deze doelgroep heeft voor deze zorgaanbieder meer prioriteit. Ook benoemt een zorgaanbieder dat het logeren te veel onrust gaf voor de huidige bewoners.

Figuur 5.6 Redenen om te stoppen met het aanbieden van logeren voor jongvolwassenen (bron: vragenlijst zorgaanbieders)

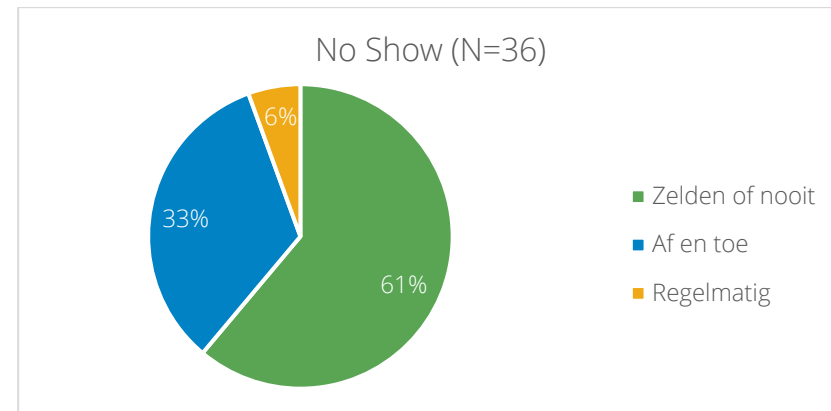
Door een aantal zorgaanbieders wordt aangegeven dat de vergoeding van het zorgkantoor te laag is of dat het NZa-tarief niet toereikend is. Ook uit het groepsinterview is gebleken dat zorgaanbieders logeren niet aanbieden omdat dit financieel aantrekkelijk is, maar omdat hier vraag naar is vanuit de cliënten of verwachten dat de logeercliënten in de toekomst bij de zorgaanbieder gaan wonen als ze daar aan toe zijn. Veel zorgaanbieders prioriteren hierdoor ook wonen voor logeren, omdat dit financieel aantrekkelijker is. Zorgkantoren hebben dit beeld bevestigd in het groepsinterview. De oorzaak dat het aanbieden van logeren financieel niet aantrekkelijk is komt volgens zorgaanbieders doordat het logeertarief niet toereikend is en er geen verschillende logeertarieven zijn, terwijl er wel een groot verschil is in zorgzwaarte van de cliënten. Daarnaast hebben veel cliënten die komen logeren een uitgebreid persoonlijk of behandelplan. Het logeren bestaat dus niet alleen uit het bieden van een slaapplek, eten en drinken, maar vraagt ook om gerichte begeleiding waar voldoende (vaak 1 op 1) en deskundig personeel voor nodig is.

Van de zorgaanbieders die momenteel geen logeren aanbiedt aan jongvolwassenen met een verstandelijke beperking, heeft 31% aangegeven dat ze in de toekomst wel van plan zijn om dit te gaan doen. Gemiddeld genomen willen deze respondenten logeren aanbieden aan 7 jongvolwassenen.

In figuur 5.7 is te zien hoe vaak het volgens aanbieders voorkomt dat cliënten die zich hebben ingeschreven voor logeren hier toch vanaf zien. De meerderheid (61%) geeft aan dat dit zelden of nooit voorkomt. We hebben dezelfde vraag ook aan cliëntvertegenwoordigers gesteld. Volgens het merendeel van de cliëntvertegenwoordigers (77%) komt het ook zelden of nooit voor dat de jongvolwassene zich kort van tevoren afmeldt voor het logeren.

Voorafgaand aan dit onderzoek was de verwachting dat dit percentage hoger zou liggen. Ook in het groepsinterview met zorgaanbieders en zorgkantoren is

met enige verbazing gereageerd op dit resultaat. Zorgkantoren geven aan dat dit in gesprekken met zorgaanbieders wel vaak naar voren komt.

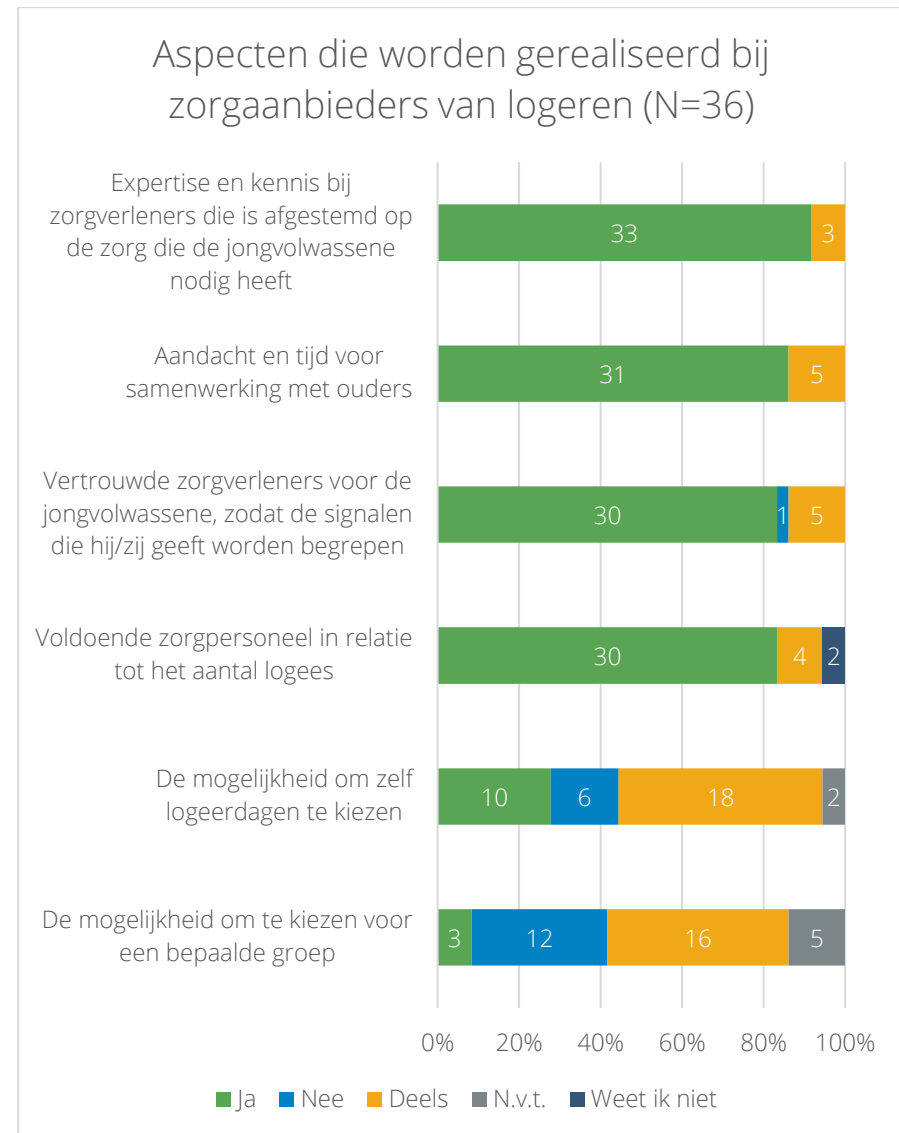
Figuur 5.7 Mate waarin jongvolwassenen zich kort van tevoren afmelden voor het logeren (bron: vragenlijst zorgaanbieders)

We hebben cliëntvertegenwoordigers gevraagd wat de meest voorkomende reden is dat de jongvolwassene zich kort van tevoren afmeldt voor het logeren. Onverwachte ziekte is de meest voorkomende reden (69%). Ook worden corona-gerelateerde-omstandigheden door meerdere cliëntvertegenwoordigers benoemd. Zorgaanbieders geven als meest voorkomende redenen voor afmelding onvoorziene verandering in de planning van de thuissituatie (49%).

5.3 Passende logeeropvang

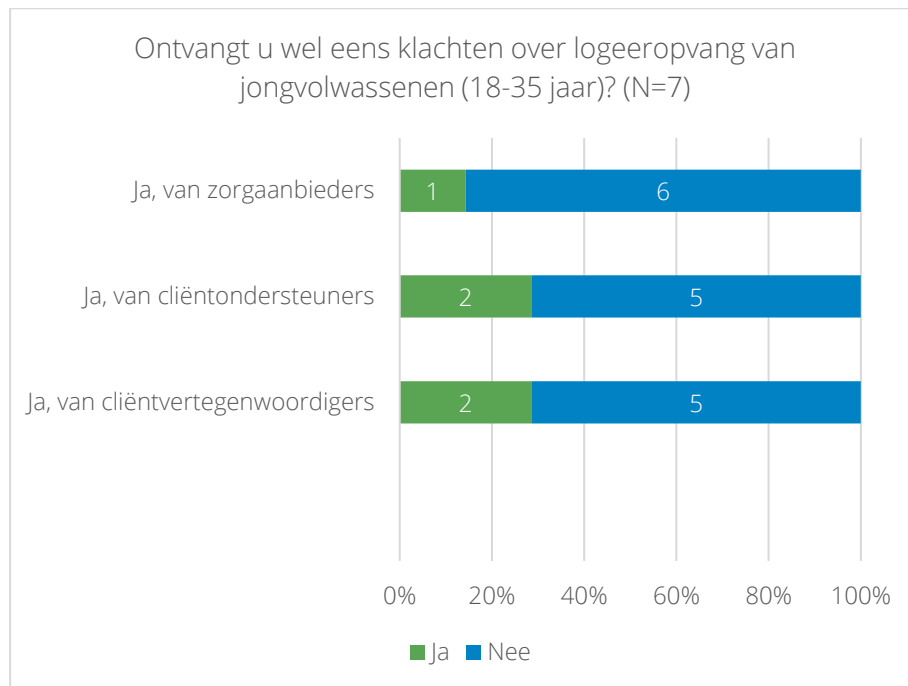
- *Zorgaanbieders voldoen aan veel van de aspecten die door cliëntvertegenwoordigers belangrijk worden gevonden, zoals expertise en kennis bij zorgverleners, vertrouwde zorgverleners, voldoende zorgpersoneel en aandacht en tijd voor samenwerking met ouders.*
- *Aspecten die grotendeels niet of deels worden gerealiseerd zijn de mogelijkheid om zelf logeerdagen te kiezen of om te kiezen voor een bepaalde groep.*
- *Zorgkantoren krijgen wel eens klachten over het aanbod in logeeropvang voor jongvolwassenen en de kwaliteit hiervan, maar op basis van de beperkte respons kunnen we geen representatief beeld geven van de klachten.*

Om een beeld te krijgen van passende logeeropvang hebben we zorgaanbieders gevraagd of bepaalde aspecten wel of niet gerealiseerd worden binnen hun organisatie. Figuur 5.9 laat zien welke aspecten wel, niet of deels worden gerealiseerd. Hier komt hetzelfde beeld naar voren als bij cliëntvertegenwoordigers (figuur 4.4). Zorgaanbieders geven in de open antwoorden aan dat de groepssamenstelling van belang is om een goede kwaliteit van logeren te kunnen bieden. Als er zware doelgroepen aanwezig zijn op het logeerafres, bijvoorbeeld in combinatie met minder zware doelgroepen, is er vaak 1 op 1 begeleiding nodig, omdat de behoeftes van de verschillende jongvolwassenen te veel van elkaar verschillen. Ook is er bij een aantal jongvolwassenen met een verstandelijke beperking een wakende wacht noodzakelijk, bijvoorbeeld door epilepsie waarbij snel ingegrepen moet worden. Hierbij geven ze aan dat het logeertarief hier niet toereikend voor is.

Figuur 5.9 Mate waarin zorgaanbieders diverse aspecten realiseren bij het logeren voor jongvolwassenen (bron: vragenlijst zorgaanbieders)

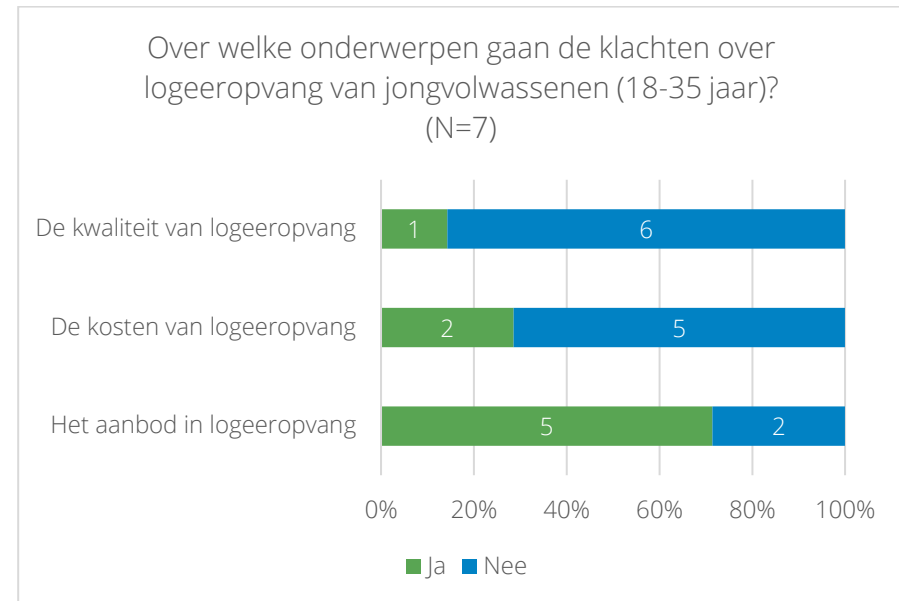
In het kader van de passendheid hebben we de zorgkantoren gevraagd of ze wel eens klachten ontvangen over de logeeropvang van jongvolwassenen. In figuur 5.10 is te zien dat de meerderheid aangeeft geen klachten te ontvangen (maar vanwege de lage respons geeft deze figuur niet zondermeer een beeld van alle zorgkantoren).

Figuur 5.10 Klachten over logeeropvang van jongvolwassenen ontvangen door zorgkantoren (bron: vragenlijst zorgkantoren)

Tot slot laat figuur 5.11 zien dat als zorgkantoren klachten ontvangen deze voornamelijk over het aanbod van de logeeropvang gaan. In de open antwoorden wordt nog toegelicht dat ouders aangeven dat binnen het totaal beschikbare pgb de logeerkosten te veel drukken op de financiën ten opzichte van dagbesteding en zorg thuis. Ook worden ouders soms niet

gehoord omtrent de specifieke aandacht rondom de jongvolwassene. Vanuit zorgaanbieders hebben zorgkantoren geluiden gehoord dat het lastig is om een vast team te formeren op een logeerlocatie en dat het niet vergoeden van no-show een groot knelpunt is bij het bieden van logeeropvang.

Figuur 5.11 Onderwerpen waarover zorgkantoren klachten ontvangen met betrekking tot logeeropvang voor jongvolwassenen (bron: vragenlijst zorgkantoren)

6. De behoefte in relatie tot het aanbod

In dit hoofdstuk bespreken we in hoeverre het aanbod van logeeropvang verschilt (naar omvang en aard) van de behoefte aan logeeropvang. Ook geven we suggesties over hoe het aanbod in lijn kan worden gebracht met de behoefte aan logeeropvang.

We beschrijven de relatie tussen de behoefte aan logeren en het aanbod van logeren voor jongvolwassenen op basis van een interpretatie van de bevindingen uit voorgaande hoofdstukken. Hierbij maken we ook gebruik van de duiding die cliëntvertegenwoordigers, cliëntondersteuners, zorgaanbieders en zorgkantoren hebben gegeven tijdens de groepsinterviews.

6.1 Verschil tussen aanbod van en behoefte aan logeeropvang

Uit zowel de vragenlijsten als de groepsinterviews met cliëntvertegenwoordigers, cliëntondersteuners en zorgaanbieders komt duidelijk naar voren dat de behoefte aan logeeropvang hoger ligt dan het gebruik ervan. Ouders zijn er vaak nog niet aan toe dat hun kind elders gaat wonen, maar willen wel af en toe ontlasting van de zorg. Cliëntvertegenwoordigers en cliëntondersteuners geven aan dat het lastig is om een passende logeerplek te vinden voor de jongvolwassene, vooral voor zorg in natura. Bij jongvolwassenen met een complexe zorgvraag is het soms extra lastig om een passende plek te vinden. Voorbeelden van deze complexe zorgvragen zijn: autisme, epilepsie, moeilijk verstaanbaar gedrag, een auditieve beperking, psychiatrische problematiek of een lichamelijke beperking (en daardoor rolstoel gebonden). Door het ontbreken van logeermogelijkheden kiezen cliëntvertegenwoordigers soms noodgedwongen voor wonen of staan zwaar onder druk omdat ze geen ontlasting kunnen krijgen van de zorg voor de jongvolwassene.

Voor zorgaanbieders is het niet aantrekkelijk om logeren te bieden aan jongvolwassenen met een verstandelijke beperking. Zorgaanbieders bieden soms alleen logeren aan kinderen (<18 jaar), omdat deze doelgroep een hogere prioriteit heeft. Als ze logeren ook voor jongvolwassenen bieden, kunnen ze minder aan kinderen bieden. Het organiseren van logeren is financieel niet aantrekkelijk, omdat het logeertarief niet toereikend is en er geen verschillende logeertarieven zijn, terwijl er wel een groot verschil is in zorgzwaarte van de cliënten. De complexiteit van de zorgvraag van veel jongvolwassenen die willen logeren is groot. Daarnaast hebben veel cliënten

die komen logeren een persoonlijk of behandelplan. Het logeren bestaat dus niet alleen uit het bieden van een slaapplek, eten en drinken, maar vraagt ook om gerichte begeleiding. Vaak is er 1 op 1 begeleiding nodig en meerdere jongvolwassenen hebben ook een wakende wacht nodig om kwalitatief goede zorg te kunnen bieden. Echter is er een personeelstekort, waardoor dit erg lastig te organiseren is. Daarnaast willen jongvolwassenen voornamelijk in het weekend logeren. Dit maakt het organiseren van logeren lastig: in het weekend zijn de logeerplekken allemaal bezet, maar doordeweeks zijn ze grotendeels onbezet.

Bij deze bevindingen willen we wel opmerken dat uit de vragenlijsten en groepsinterviews mogelijk een hogere behoefte voor logeren naar voren komt dan daadwerkelijk de realiteit is, omdat de vragenlijst vermoedelijk sneller wordt ingevuld door mensen die hier meer behoefte aan hebben. Echter, omdat uit de antwoorden van zowel cliëntvertegenwoordigers, cliëntondersteuners als zorgaanbieders een vergelijkbaar beeld naar voren komt kunnen we wel concluderen dat er een grotere behoefte is aan logeren dan het beschikbare aanbod en huidig gebruik.

6.2 Mogelijkheden om aanbod en behoefte in lijn te brengen

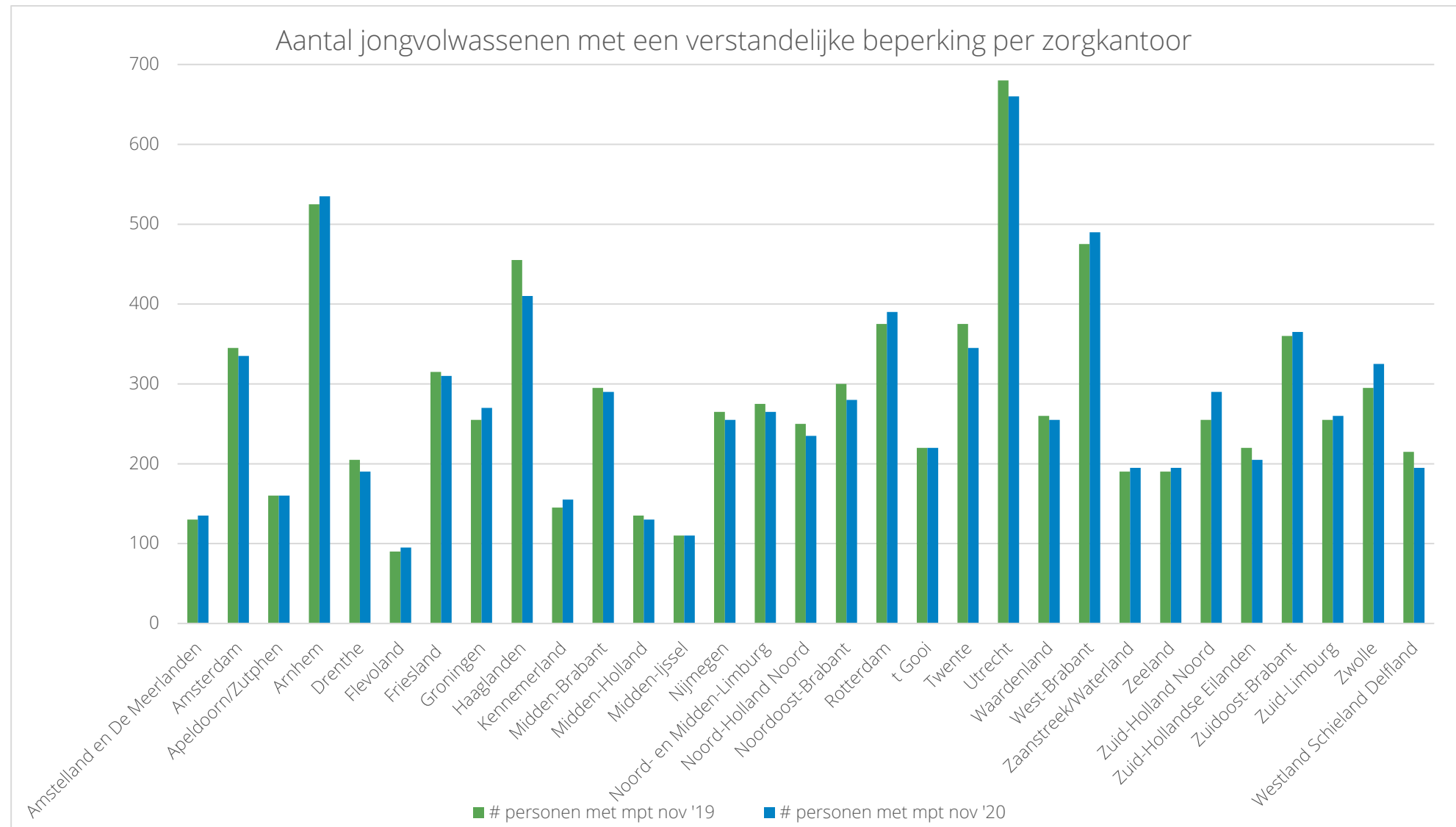
Om te kunnen voldoen aan de behoefte aan logeeropvang dient het aanbod van logeeropvang groter te worden. Zorgaanbieders kunnen, met behulp van zorgkantoren, onderzoeken of er mogelijkheden zijn om meer/wel logeren aan te bieden. Een manier om het aanbod van logeeropvang op een rendabele manier in lijn te brengen met de behoefte is het realiseren van extra logeerplekken bij verblijfslocaties. Op deze manier kan efficiënt gebruik worden gemaakt van het personeel van de verblijfslocaties. Ook door gebruik van geschikte locaties die doordeweeks gebruikt worden maar in het weekend leegstaan, kan het aanbod in logeren worden vergroot. Voorbeelden die door zorgaanbieders benoemd zijn, zijn het gebruik van een vakantiepark,

het inrichten van logeerkamers op een verblijfslocatie (alle ruimten die zijn voorzien van een raam en waar een bed in past kunnen hier geschikt voor zijn), het bouwen van tiny houses op het terrein van verblijfslocaties of het gebruik van dagbestedingslocaties voor logeeropvang in de weekenden. Tevens kunnen de plekken in het vakantiepark en tiny houses ook geschikt zijn voor een bepaalde doelgroep die wil leren om zelfstandig te wonen. Dit is echter niet voor alle jongvolwassenen een passende oplossing. Daarnaast biedt het regionaal gezamenlijk aanbieden van logeeropvang wellicht mogelijkheden om logeeropvang voor jongvolwassenen met een verstandelijke beperking rendabel aan te bieden.

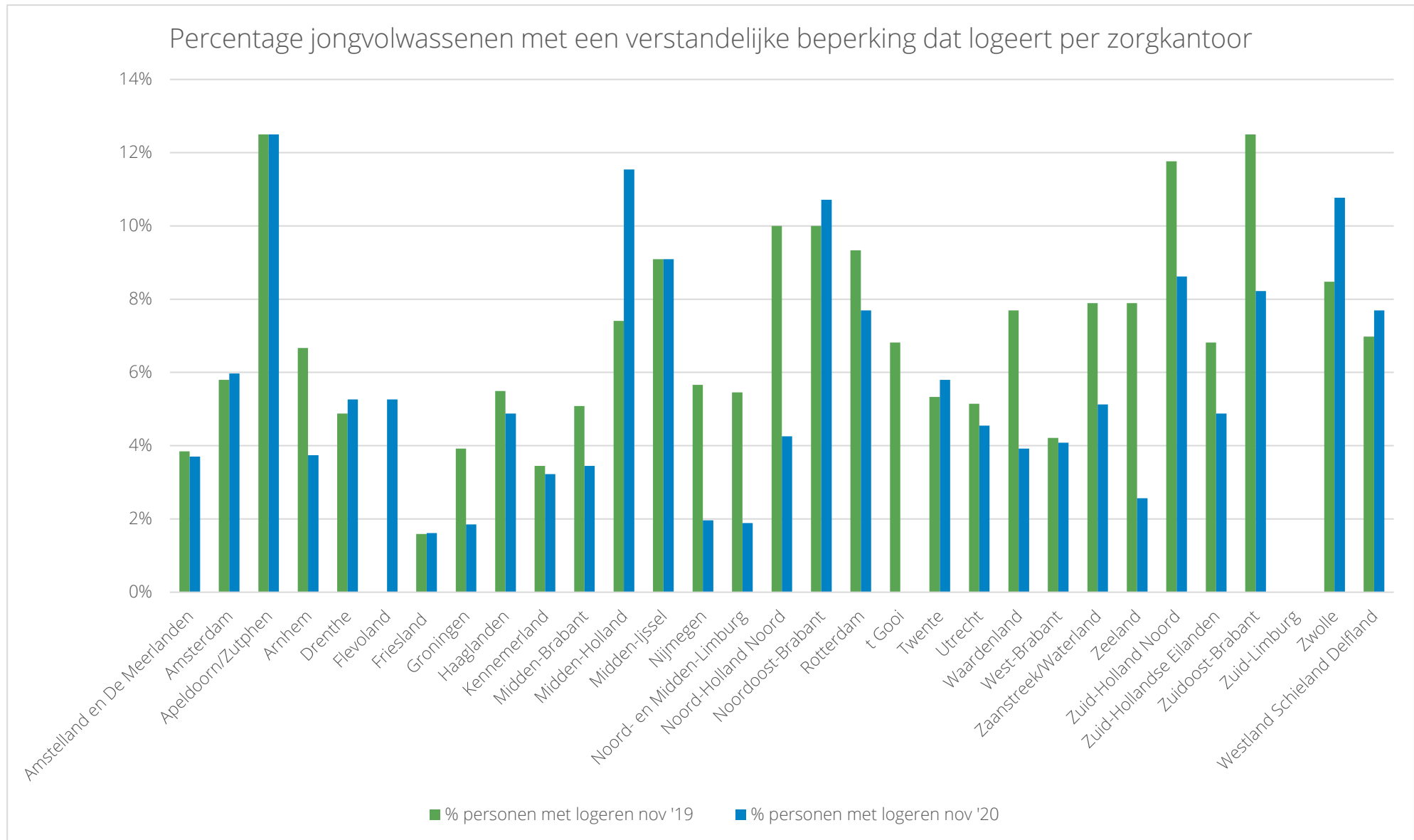
Om dit te bereiken geven zorgaanbieders aan behoefte te hebben aan een beter passend logeertarief, zodat het voor zorgaanbieders aantrekkelijk wordt om logeeropvang te bieden. Dit vraagt om een nader beeld van de inhoud en kosten van het logeren dat rekening houdt met het verschil in zorgzwaarte van cliënten en het feit dat de zorg in het weekend wordt geleverd.

De bijdrage van zorgkantoren aan dit onderzoek is beperkt gebleken. Het beeld dat bij zorgkantoren naar voren komt is dat logeeropvang voor jongvolwassenen met een verstandelijke beperking geen hoge prioriteit heeft bij zorgaanbieders. Ze hebben de behoefte aan en het beschikbare aanbod van logeeropvang voor deze doelgroep niet allemaal goed in beeld. Wachtlijsten voor logeeropvang zijn voor zorgkantoren doorgaans niet zichtbaar. Daarnaast geven ze aan dat logeeropvang binnen de zorginkoop geen specifieke aandacht heeft. Echter herkennen zorgkantoren wel de signalen dat zorgaanbieders het logeertarief niet toereikend vinden en dat ouders niet altijd tevreden zijn over het vinden van passende logeeropvang en de kwaliteit van de logeeropvang. Het is voor zorgkantoren van belang om de behoefte aan logeeropvang beter in beeld te krijgen en samen met zorgaanbieders te kijken naar oplossingsrichtingen voor de latente vraag.

Bijlage 1. Verdeling jongvolwassenen met een verstandelijke beperking

Tabel B.1 Aantal jongvolwassenen met een mpt per zorgkantoor in november 2019 en 2020

Tabel B.1.2 Percentage jongvolwassenen met een mpt dat gebruik maakte van logeren in november 2019 en/of 2020 (voor enkele regio's in november 2019 en/of 2020 het percentage 0; een reden kan zijn dat deze gegevens slechts 2 maanden betreffen en in die twee specifieke geen gebruik is gemaakt van logeren door jongvolwassenen)

Bijlage 2. Redenen om niet voor logeren te kiezen

Redenen om niet voor logeren te kiezen (N=71)

